ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК

Година XXI — Број 378
Субота, 28 март 1959

ИЗЛАЗИ СУБОТОМ

У овом броју:

- БЕОГРАДСКО ЛЕТО 1941 ГОДИНЕ
- ДУГО ПУТОВАЊЕ
- НАЈВЕЋЕ ОПСЕНЕ

СТРИПОВИ:

Баш челик, Паја, Мики, Флаш Гордон, Вим и Бум, Успавана лепотица, Велики Алек и Три мускетара

А.Т. - 19/59

НАЈВЕЋЕ ОПСЕНЕ свих времена

ОНАИП ИЗВОДИ ОПСЕНУ: ЧОВЕК И КЛАВИР ОКРЕЋУ СЕ У ВАЗДУХУ

Мелбурн Кристифор, један од највећих живих мађионичара, располаже богатом библиотеком у чијим књигама се налазе подаци о магији још пре 5.000 година. Његова кућа је иначе прави мали музеј разних реквизита које мађионичари употребљавају приликом извођења својих вештина. У овом напису он износи најзначајније хокус-покус вештине које су задивљавале гледаоце широм света.

Најчувенија и највећа

Мађионичари су нека врста уметника, који код других стварају опсене и тако прекривају велом тајанствености сасвим једноставне принципе природе.

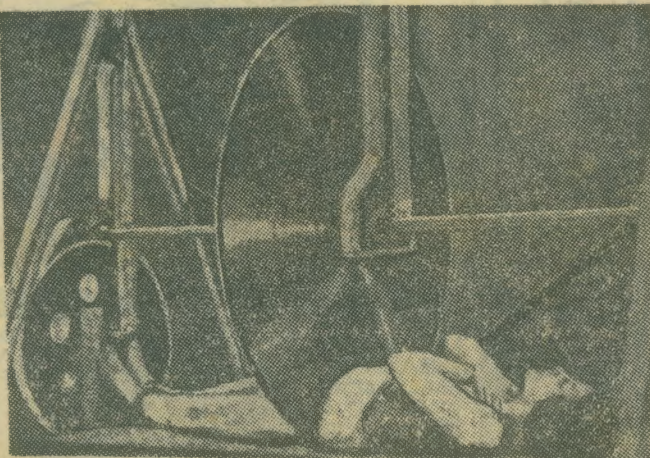
— Врло често је од мене тражено да објасним највеће магиске вештине, али ја не могу да магију ограничим само на обичну опсену. У многобројним случајевима тајне ових обмана су наставиле да живе и после смрти њихових изумитеља. Савремени мађионичар може и нас да запањи неким триком који је некад толико исто изгледао тајанствен и нашим прецима. Научни или механички принципи варке могу да остану деценијама па и вековима интересантни.

Најпре да дефинишем обману. Неки мали трик није обмана, мада је и он сличан варки. Показати једну малу празну кутију и од ње створити чашу за воду, то је трик. Али, из једне велике празне кутије извадити човека или мотоцикл — то је већ обмана.

Ево сада неколико речи о највећим опсенама и опсенарима свих времена.

Једна бесумње од најчувенијих, а свакако и једна од највећих је „пресецање" девојке на два дела. Најстарије извођење овог подухвата помиње се још пре 5.000 година. Један стари египатски мађионичар, по имену Деди, запрепастио је фараона Кеопса, творца највеће пирамиде, када је на једној претстави пред његовим очима извео ову вештину.

Деди је за ово употребљавао вола коме би прво отсекао „главу", а затим је поново на тајанствен начин лепио за тело животиње. Доцнији мајстори хокус-покуса су ову вештину изводили радије на живим људима него на животињама, рачунајући да ће тако и утисак бити снажнији. Др Лин, који је 1800 године био на врхунцу славе, хвалио се публици да би на свакој претстави могао да пресече по једног човека. И он је то чинио „отсецајући" руке, ноге и главу медијуму, али суштина ове тајне може се назрети већ по томе што је он 20 година „секао" само једног те истог човека.

ХОРАЦИЈЕ ГОЛДИН ВИО ЈЕ МАЈСТОР ДА ДЕВОЈКУ „ПРЕСЕЧЕ" НАПОЛА

П. Т. Селбит, чувени енглески мађионичар, прославио се 1921 године усавршеном верзијом овог извођења. Тачка је била сензационална. Једна млада девојка, скупљена у једном празном дрвеном сандуку била је „пресечена" напола, а онда на тајанствен начин састављена. Тајна ове игре била је у следећем: звук тестере која је секла дрво сачињавао је први део опсене и стварао одређени ефекат. Чим је сечиво дошло до краја два дела сандука од којих је он био и састављен, одвајала су се. Гледаоци су обично били исувише узбуђени овим призором и док су они пљескали, коморе у сандуку су опет биле спојене и девојка се затим појављала жива и насмејана.

Трљали су очи од изненађења...

Неколико месеци после Селбитовог тријумфа, мађионичар Хорације Голдин извршио је измену ове сцене. Он је користио једну повећу кутију са отворима, и девојка која је била унутра протурила би кроз њих своје руке, ноге и главу. Публика је била толико наелектрисана гледајући ово чудо, да су многи за време претставе падали у несвест од узбуђења. Голдин је и то искористио за рекламу, па је у близину овог позоришта довео и амбулантна кола. За мање од годину дана преко сто мађионичара из разних крајева света дошло је да види ову тачку.

Претпостављам да и ви знате да је тајна ове варке била скривена у самој кутији. Последњи пут сам гледао ову Голдинову претставу пре 20 година у Лондону. То је опет била нова верзија. Кутија је била одбачена. Његова млада асистенткиња лежала је на једној плочи и цело тело јој је било изложено погледима публике. Голдин, велики мајстор ефекта узео је велику тестеру, којом је „пресекао" девојку напола. Као и на својим ранијим претставама он је доводио гледаоце до запрепашћења када би девојка савијена у струку почела да лети као да има крила.

На „Фестивалу магије" одржаном прошле године у Калкути, индуски мађионичар Соркар извео је у једном професионалном изабраном друштву атракцију „пресецања" девојке. Само овог пута са извесном новином: „пресечено" тело младе девојке, док је завеса падала, било је одвојено на два дела.

Гледаоци оваквих претстава обично сумњају у реквизите као што су кутије или ормани. Верују да се у њима скрива нека тајна. Зато сваки мађионичар жели да своју хокус-покус вештину учини што веродостојнијом.

Високо место на листи познатих мађионичара свакако да заузима Онаип. Априла 1908 године, чувари њујоршког хиподрома трљали су очи од изненађења, не верујући у оно што су видели. Неки човек седео је за клавиром — високо горе у ваздуху. Исувише би било и да је само човек акамоли још и клавир. Са око два метра изнад земље човек и клавир су се лагано спустили на тле и почели да се врте брзином од 40 обртаја у минуту. А за све то време човек је свирао забавну музику.

Неколико година ова варка била је приказивана широм Америке. Тада, 1911 године, Онаип се публици претставио још једном узбудљивом тачком. На позорници се појавио у раскошном индуском оделу, са турбаном на глави. Хипнотисао је једног од својих помоћника. При овом послу он је био велики мајстор. Умео је да дочара тајанствену атмсоферу. Хипнотисани човек је тада пришао клавиру и почео да свира. Изненада, човек и пијано су почели да се лагано уздижу и да лебде у ваздуху. За све то време пијаниста је свирао а Онаип је око њега и клавира окретао велики обруч да би гледаоцима показао како не постоји никаква невидљива жица која би подигла човека и пиано.

Објаснићу магиска чуда

Како може и око да буде преварено, уверићете се ако вас упитам: да ли сте бар једног тренутку приметили варку у имену „Онаип"? Прочитано уназад оно значи: пиано.

Млади перуански опсенар Рикарди такође је био мајстор са својим тачкама. Његова омиљена атракција била је да једног дечака успава крај његовог малог аутомобила. Када би замахнуо рукама изнад кола, она би се лагано подигла у ваздух, и пошто би окретао обруч око аутомобила, овај би лагано кренуо, док је за воланом седео успавани дечак.

Опсенар Ботије де Колта измумео је варку да медијум ишчезне са позорнице. На под бине стављао је раширене новине да би доказао да доле не постоје никаква тајна врата кроз која би медијум пропао. На те новине би метнуо столицу, и његова жена би села на њу. Тада ју је Ботије прекривао једним огртачем. Само тренутак доцније када би га подигао, његова жена је волшебно нестала са позорнице, — али заједно са овим прекривачем.

МАЂИОНИЧАР ДЕ КОЛТА ИЗВОДИ СВОЈУ ТАЧКУ: НЕСТАЈАЊЕ МЕДИЈУМА СА ПОЗОРНИЦЕ

Једна од највећих опсена свих времена била је последња претстава славног де Колте. Кад се он тог дана појавио на бини носио је у рукама једну малу торбу. Публици је рекао да се у њој налази његова жена. И отворио је торбу. Из ње је извадио малу коцку чије су димензије износиле око 25 сантиметара. Ставио је на сто али тако да ју је публика могла видети са свих страна. Тада се мало удаљио и махнуо руком. Изненада коцка је постала двадесет пута већа него пре. Уз помоћ једног свог асистента он подиже коцку. Испод ње је седела његова жена!

Многи историчари магије говорили су да је де Колта ову своју направу уништио неколико дана пред смрт 1903 године. Уствари она се налази у моме музеју. И она има мали историјат. После смрти де Колте његова жена ју је однела у Енглеску. Доцније је постала својина чувеног Худинија, и са њом је извео једну претставу. Затим је поклонио свом брату Хардену а овај је продао мађионичару Едгару Пелкину од кога сам је ја пре неколико година купио.

У мом музеју данас се налази велики број реквизита и направа које су славни мађионичари употребљавали да би заварали очи публике. Зашто ја то скупљам? Једног дана ћу јавно приказати тачке са тим справама и гледаоцима открити прво опсену, а затим и начин како се она изводи да би увидели варку. Другим речима објаснићу им „магиска чуда" која су запањивала и њихове претке а и њих саме. Да ли ћу на тај начин уништити и саму магију? Свакако не. Напротив, то ће бити само потстрек савременим мађионичарима да пронађу нове методе и трикове, јер и магија као и све друге вештине мора да се усавршава да би оправдала своје постојање и традицију од 5.000 година.

Највећи гуштер на свету

Највећи гуштер на свету је такозвани комодо, који живи на острвима Индонезије. Та животиња спада у ред најмање познатих. Достиже дужину од три метра. Неки природњаци верују да је комодо био „прототип" змаја који се тако често појављује у оријенталној уметности.

ИСТО КАО МИ...

На Хавајским Острвима, која су недавно званично проглашена за педесету савезну америчку државу, речи се читају онако како су написане. Хавајци имају пет самогласника и свега седам сугласника: х, к, л, м, н, п и в.

Прву честитку поводом тога Хавајци су добили са Аљаске која је пре извесног времена постала 49 савезна америчка држава. Поздрав Аљаске завршава се хавајском речи „алоха", што значи „добродошли" а чита се као што се и пише — „алоха".

Џиновско дело

Џиновски гребен-баријера који се пружа дуж североисточне обале Аустралије дуг је око 2000 километара. То је најдужи корални спруд на свету. „Изграђен" је захваљујући дејству многих трилиона морских организама. Постоје делови овог спруда на који још није крочила човекова нога.

ГДЕ ЈЕ ГРАНИЦА

На војним маневрима понекипут се догоди да војник буде рањен, али недавно, на маневрима у Сен Бријеу, у Француској, десио се необичан случај. За време затишја, док су трупе мировале у рововима, један војник је рањен иако нико није чуо пуцањ. Преко образа му је линула крв а на земљи је нађен оловни пројектил који га је позледио. Догађај је изазвао велико интересовање и руководилаца маневра, јер се посумњало да постоји какво тајно оружје. Међутим, иза једног џбуна на падини откривена су деца која су пуцала из својих „дечјих" пушака. Случај је био повод за озбиљне коментаре у штампи и многи су поставили питање границе између дечјег и убојног оружја.

Два чуда од детета

С сином сам пошао у град да бих му купио нове ципеле. Ускоро после нас у трамвај се попе још један господин с дететом, можда мало нешто старијим од мог Петра. Дечаци су испитивачки гледали један другог, а и ми родитељи смо почели узајамно да се осмехујемо.

— Колико је вашем малом? — запитао ме је господин.

— Осамнаест месеци, — одговорих, — а вашем?

— Мој Емил има већ деветнаест месеци — додаде поносито саговорник.

Ја нисам могао потпуно да

разумем зашто је он на то тако поносан. Па и мој син није био много млађи.

— Ба,гу,ма! — поче изненада Петар.

— Шта?! Зар он већ уме да говори? — запита Емилов отац изненађен.

— Дабоме! Он уме већ да каже „мама", „тата" и друге разне речи. А ваш мали још не говори?

— Разуме се да уме! — узврати увређено отац. Већ изговара и читаве реченице. Недавно је поздравио моју ташту једним правим малим говором.

— То ради и мој Петар, — уверавао сам га ја — не можете да верујете колико је то паметан дечак. Недавно је рекао: „Ускоро ће пролеће".

— Мој Емил уме сам да се обуче — пркосио је отац триумфално. — Ваш мали то не уме још?

— Шта?! Петар не уме сам да се обуче! То би било лепо! Па он се већ неколико месеци сам скида и облачи. И знате ли шта је прошле недеље урадио? Док смо ми после подне спавали, отишао је у кухињу и скувао кафу за целу породицу. Када смо се пробудили, он је са послужавником ушао у нашу спаваћу собу.

— Ми не пијемо кафу, — рекао је отац љутито, — само чај.

Било му је јасно да сам му доскочио. Али, он се брзо прибрао.

— Знате ли шта је данас Емил урадио? — упита ме брзо.

— Не! Откуди бих могао да знам?

— Јутрос је био сам у трпезарији и нехотице је свалио са прозора саксију са цвећем на тепих. Тада је, без речи, узео усисивач за прашину и невероватно брзо уклонио штету коју је начинио.

— То није ништа, — рекох презриво. — Требало је да видите јуче нашег Петра. Он је био сам самцит...

— Опростите, — рече мој саговорник и устаде. Овде морамо да сиђемо.

Гледао сам га како са својим сином напушта трамвај. Помиловах синчића и рекох:

— Не секирај се ништа, онај чика је сигурно претерао.

ПАЈА ПАТАК

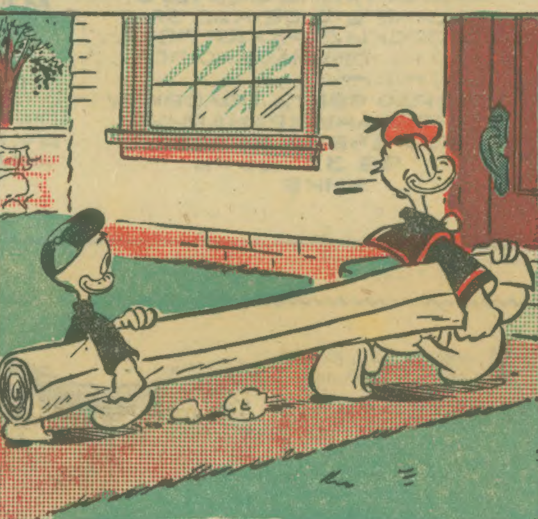

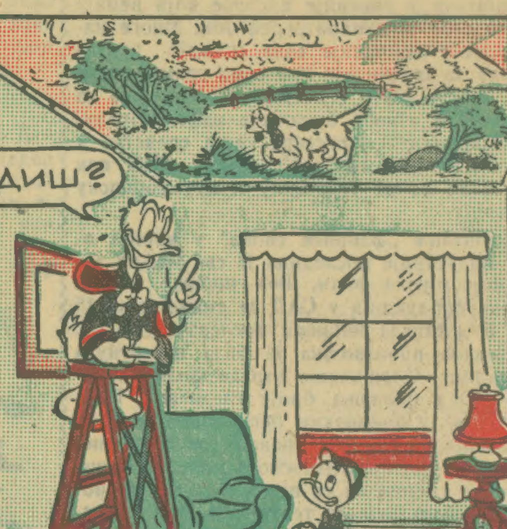

БЕТОВЕН — БЕСТСЕЛЕР

Фирме које производе грамофонске плоче у Западној Немачкој, најбољи посао у 1958 години направиле су са снимцима Бетовенових дела. Предузеће „Електрола" продало је највише плоча са снимком Бетовеновог виолинског концерта који је интерпретирао Мењухин и дириговао Фуртвенглер. Стручњаци, који испитују тржиште грамофонских плоча, утврдили су још један детаљ: купци мање обраћају пажњу на квалитет изведеног дела а више на имена извођача. Веома је занимљиво да су изврсну прођу имали и чувени Сократови говори у интерпретацији немачког глумца Вернера Крауса.

Аплауз

Највећи аплауз у своме животу добио је стари професор у Дизелдорфу Шулте-Фролинде, приликом отварања базена чијом је изградњом руководио. Пошто је одржао уобичајени говор, 65-огодишњи професор се попео на скакаоницу и онако обучен у најсвечаније одело — скочио у воду. Његов леђни салто веома је успео.

Рекорд музичке издржљивости

Бесмислени рекорди музичке издржљивости имају још своје одушевљене присталице. Тако је Ирац Пат Хели недавно потукао рекорд у дужини свирања на хармоници на којој је 177 часова без престанка и одмора изводио разне мелодије. За све време он се хранио пилулама а бријао се само једном руком док је другом и даље свирао на хармоници.

ЗБОГ НЕРВОЗЕ

Познати филмски глумац Орсон Велс за време недавног снимања свог последњег филма у Хонгконгу попушио је — сто томпуса, најскупљих на свету, јер сваки стаје 2.000 динара. Попушио их је у међуснимању и то услед нервозе која овог великог уметника не напушта ни за тренутак док је пред камером.

ХОЋЕ ЛИ?

— Догодине ћемо безусловно ићи у планине.

ЈАПАНСКА УЧТИВОСТ

Као и кинеска, и јапанска учтивост је већ пословична. Китњаст говор, безброј љубазних речи, пажња, осмеси, срећу вас на сваком кораку. Чак и на улазу у најпрометније и највеће робне куће у Токију, дочекује вас службеница чија је дужност једино да купцима, чим кроче у радњу, каже:

— Бескрајно смо вам захвални на части коју нам указујете својом посетом!

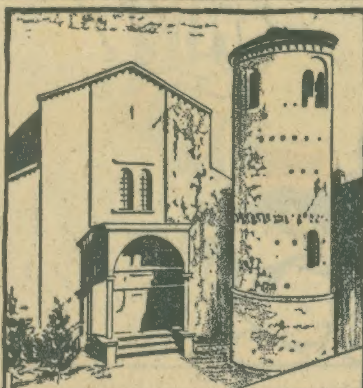
Али, та јапанска учтивост може понекад Европљанину да изгледа и сасвим чудна. У подземној железници, у аутобусима и осталим јавним превозним средствима, која су у време одласка на службу и повратка кући, пуна као и у целом свету, редовно се догађа ово:

Ако жена има пуне руке пакета и стоји поред места на коме седи средовечан мушкарац, он ће чим је спази устати. Поклониће јој се неколико пута, како је то уобичајено, и замолиће је да му преда своје пакете. Кад их је све прихватио он ће сести поново на своје место и поређаће пакете на крило. Жена ће му се љубазно захвалити уз неколико поклона.

СТАРА 21.000 ГОДИНА

У Лезејзијеу, у југозападној Француској, приликом археолошких ископавања пронађена је лобања једне Кромањонке. Лобања, за коју се сматра да је стара 21.000 година, први је налаз од 1934 године у овом познатом и богатом археолошком рејону.

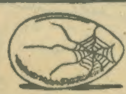
Ripley's ВЕРОВАЛИ ИЛИ НЕ!

ОКРУГЛИ ЗВОНИК
ЦРКВЕ СВЕТЕ АГАТЕ У РАВЕНИ (ИТАЛИЈА) ПОЧЕО ЈЕ ДА СЕ ГРАДИ У 6 ВЕКУ А ЗАВРШЕН ЈЕ У 16 ВЕКУ – ПОСЛЕ 1.000 ГОДИНА

МЕДВЕД СА АЉАСКЕ НАЈВЕЋА ЈЕ МЕЂУ СВИМ ЖИВОТИЊАМА-МЕСОЖДЕРИМА МОЖЕ ДА БУДЕ ТЕЖАК 750 КИЛОГРАМА А КАД СЕ УСПРАВИ ВИСОК ЈЕ 190 САНТИМЕТАРА

ЈАЈЕ
С ПРИРОДНОМ ШАРОМ У ОБЛИКУ ПАУЧИНЕ КУПИЛА ЈЕ МЕРИ ТАКЕР ИЗ СЕНТ ЕЛБЕНСА (АМЕРИКА)

ИБРАХИМ ХАЛАБИ МУРАЛИ
БИО ЈЕ ИЗАБРАН ЗА КРАЉА ТРИПОЛИСА 1676 ГОДИНЕ ШТО ЈЕ КАО ЗАТВОРСКИ СТРАЖАР ПОКАЗАО НЕУОБИЧАЈЕНО ПОШТЕЊЕ — КРАО СВЕГА ПОЛОВИНУ НОВЧАНЕ ХРАНАРИНЕ ОДРЕЂЕНЕ ЗА ЊЕГОВЕ ЗАТВОРЕНИКЕ

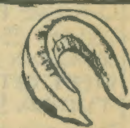
МАКСИМИЛИЈАН II
(1662 – 1726)
ВЛАДАР ВАВАРСКЕ БИО ЈЕ, 1704, ЗБАЧЕН С ПРЕСТОЛА ЗАТО ШТО ЈЕ ИЗГУБИО НА БИЛИЈАРУ ПРЕКО 2 МИЛИЈАРДЕ ДИНАРА

ЈЕДАН ЈАВОР ОБУХВАТИО ЈЕ ДОЊИМ ДЕЛОМ СТАБЛА ДЕО ГВОЗДЕНЕ ОГРАДЕ ЈЕДНЕ БАШТЕ У ОТАВИ (КАНАДА)

ПРИПАДНИК АФРИЧКОГ ПЛЕМЕНА БАСОНГО
КОЈИ НЕ МОЖЕ ДА ПЛАТИ СВОЈ КОЦКАРСКИ ДУГ МОРА ДОБИТНИКУ ДА УСТУПИ СВОЈУ ЖЕНУ

БАНАНУ
У ОБЛИКУ ПОТКОВИЦЕ НАШЛА ЈЕ САРА ЦЕНТАЈЛ ИЗ БАЛТИМОРА (САД)

ФИЛМОВИ СЕ НЕ ИСПЛАТЕ

Многе филмске компаније у Америци преоријентишу своју производњу. Док се неке опредељују на производњу такозваних колос-филмова који су веома скупи али доносе ипак високе профите — Бен Хур стаје 4,5 милијарде динара по званичном курсу — друге улажу капитале у уносније послове који немају никакве везе са кинематографијом. Многе мале филмске компаније сада снимају кратке филмове за телевизију или само грамофонске плоче. Али „Твенти сенчери фокс" почиње да проналази и отвара бушотине нафте. Предузеће „Парамунт" инвестира своја средства у електронску индустрију. Предузеће „РКО" пак определило се за текстилну и аутомобилску индустрију.

Напуштање „фабрике снова" у корист обичне индустрије последица је све мањих зарада које пружа филм. Већ прошле године филмска продукција у САД се смањила за 15 отсто и достигла најнижи послератни ниво. Максимална производња је била постигнута 1951 године. Смањивање израде филмова наступа услед опадања броја гледалаца. Прошле године у америчким биоскопима је било 39 милиона посетилаца дневно док је годину дана раније тај број износио 4 милиона више. Пре десет година он се пео чак на 66 милиона. Све то показује да телевизија, бар у Америци, озбиљно конкурише филму.

Покушаји са такозваним колос-филмовима треба да покажу хоће ли америчка кинематографија уопште испливати из кризе. Неколико великих и скупих филмова су пробни балони. Поред „Бен Хура" снимљен је „Спартак", који стаје 5 милиона долара, „Дневник Ане Франк" 3 милиона долара, „Десет заповести" и други.

*

ПОЛИЦИСКИ ХЕЛИКОПТЕР У ПОТРАЗИ ЗА ОВЦАМА

Вероватно је први пут у историји један полициски хеликоптер био употребљен при трагању за несталим овцама. У близини Сан Бијаго Платани на Сицилији недавно је изненада нестало стадо од око 80 оваца. Карабинијери нису могли да пронађу крадљивце, па су позвали у помоћ полициски хеликоптер.

*

КИША — НЕПРИЈАТЕЉ МЛАЗНИХ АВИОНА

Конструктори и инжењери који израђују млазне авионе са максималним брзинама имају у кишним капима једног од највећих непријатеља. Авиону који лети преко 2.000 километара на сат киша може да нанесе тешка оштећења: да уништи радарске куполе и покида ивице крила. При брзини од преко 3.000 километара на сат кишне капи као право пушчано зрно пробијају дебеле оклопе авиона.

Колико народа ТОЛИКО ОБИЧАЈА

У неким крајевима света спољашњи знак жалости је црна боја, у другим црвена, у трећим бела. Разлика постоји и у начинима на који разни народи сахрањују своје преминуле. Али без обзира на то, готово сви народи поштују своје мртве.

*

Домороци Борнеа, који припадају малајско-индонежанској групи народа, сахрањују своје мртве на заиста особен начин. За истакнуте личности они граде праве кућице-гробове у које, поред покојника,

стављају различите поклоне. На простору одређеном за сахрањивање, ређају се низови већих и мањих кућица чији изглед зависи од положаја и богатства преминулог.

*

Нека индијанска племена Северне Америке раније су сахрањивала своје преминуле — на дрвећу. За то су служила одређена стабла у чије су крошње стављали носила са онима који су „отишли у велика ловишта". Даља њихова судбина препуштана је сунцу, ветру и дивљим животињама.

У северним крајевима Борнеа покојници се сахрањују усправно, у унутрашњости шупљих древних стубова уметнички украшених резбаријама религиозног карактера.

Људи млађег Каменог доба, чији су гробови сачувани све до наших дана, стављали су

крај својих мртвих камено оружје и разне предмете, које су они употребљавали за живота. На хумке покојника наваљивано је тешко, велико камење јер су се наши давни преци, вероватно, бојали да би сахрањени иначе могао да изиђе из гроба.

На Тахитима, једном од полинезиских острва, владају чудни погребни обичаји. Домороци Полинезије препуштају своје мртве природним силама — пре свега сунцу — и птицама лешинарима. На гробљима се подижу стубови нарочитог облика. Један древни лежај на који се ставља преминули спаја по два таква стуба. Око гроба постављају се табле украшене нарочитим

изрезбареним знацима и оне, вероватно, претстављају неку врсту надгробног споменика.

*

Стари Викинзи, који су на својим путовањима стизали чак до Гренланда и Америке, сахрањивали су своје кнежеве испод великих хумки. Најугледнијима су остављали поред оружја и накита и најомиљенијег коња, а понекад чак и читав брод с целокупном опремом. Често се, међутим, догађало да тешко болестан човек уђе сам у свој брод који би затим био препуштен мору, његовим таласима и струјама.

ДЕНИ КЕЈ ДИРИГЕНТ

Ускоро ће се познати комичар Дени Кеј наћи за диригентским пултом, али не на филму него заиста, пред великим симфониским „Хол оркестром" који ће дати концерт у добротворне сврхе. На програму су Бетовенове симфоније. Инструктор за овај његов подвиг је Џон Барбироли који је тим поводом изјавио: „Почео сам да учим Дени Кеја како се диригује оркестром и он је добар ученик иако се у ноте баш нимало не разуме. Има добар слух и добро памћење. А и вештину. Већ је научио да диригује увертиру из Бетовенове „Пете симфоније".

Да ли ће ово дириговање бити као право оцениће публика на концерту.

*

ПОТРОШЊА МЕСА У СВЕТУ

Према статистичким подацима највећи потрошач меса у свету је Нови Зеланд који је иначе познат по сточарству. Сваки становник у овој земљи просечно поједе годишње 98 килограма меса. На другом месту су Аустралијанци са 96 килограма, док су трећи становници Уругваја са 90 килограма. За њима долази: Аргентина са 85, па Сједињене Државе са 73, Канада са 66, Велика Британија са 58, Француска са 57, Данска са 56, Шведска са 49, Немачка са 47, Белгија и Аустрија са по 45 килограма.

Према једној другој статистици о потрошњи поврћа — Југославија је на првом месту у свету, јер употребљава највише свежег поврћа по становнику.

*

НЕОБИЧАН ШТРАЈК

У месту Амбиерл у Француској недавно су ступили у штрајк ученици основне школе. Ниједан од њих 240 није дошао у школу. Узрок је био претерана строгост једног наставника. Истог мишљења су били и дечји родитељи а са њима се солидарисао и срески начелник.

*

ПЛАСТИЧНЕ ЦЕВИ ЗА ДУБИНСКА БУШЕЊА

Совјетским стручњацима је пошло за руком да произведу цеви од пластичне масе за бушења на неограниченим дубинама. Њихова велика предност над досадашњим челичним цевима је у томе што не рђају, лакше су и боље подносе високе притиске.

ПРВИ ПОКУШАЈ — ПОТПУНИ НЕУСПЕХ. — ПОНОВО НЕСРЕЋА. АКРОБАТА ЈЕ ОЧАЈАН. — ПОЛОЖАЈ СЕ ИЗМЕНИО. КРЕКЕТУША СЕ СА СИГУРНОШЋУ ВЕРЕ УЗ УЗИЦУ. — БУРНИ ФИНИШ. — ЖАБА ЈЕ ГОТОВО НА ЦИЉУ.

ЖАБА-АКРОБАТА

Зелене жабе које живе на дрвећу, познате под именом крекетуша или времењача, веома су живахне и покретљиве животиње. С лакоћом малих мајмуна оне се веру по дрвећу. Скачући с гране на грану, крекетуша се чврсто приљубљује за гранчице и лишће, као да се за њих залепи. Притом се вршци њених танких прстију шире и добијају облик малих, меких кругова који излучују лепљиву течност. Захваљујући том „лепку" жаба може чврсто да се држи на грани.

— Једном, док је мала крекетуша која живи у мојој соби, лако и весело скакала по гранчицама патуљастог дрвета, пала ми је на ум мисао да испробам акробатске способности моје „сустанарке", — пише у једном чланку амерички природњак Роберт Хормес. — Завезао сам за грану једну узицу и помогао жаби да се за њу ухвати. Али, овај спретни верач по дрвећу претрпео је у новој ситуацији неуспех. Узица се стала окретати, а жаба је, у својој смућености, хватала насумце своје сопствене ноге, грозничаво се припијала за узицу, клизала се, поново се за њу припијала и најзад се сасвим заплела.

— Али, први неуспех није обесхрабрио моју жабу. Са упорношћу, задивљујућом за тако мало биће, продужавала је да се пуже навише где ју је очекивала „конфорна" грана на којој је навикла да се одмара. На крају је њена упорност победила.

— Нова „забава" толико је заинтересовала моју „васпитаницу" да се она отад свакодневно вежбала у пузању уз конопац. Данас је она искусан акробата и прави мајстор у верању.

СРЕЋА У НЕСРЕЋИ

Један четворогодишњи малишан из Салерна, стрмоглавио се са свог балкона на петом спрату. Падајући, ухватио се за конопац који је суседка на четвртом спрату била разапела да би на њему сушила рубље. Међутим, конопац је попустио и дете је наставило да пада. Срећом и на трећем спрату био је разапет конопац за који се мали грчевито ухватио. Тако је остао д.. виси над амбисом плачући и дозивајући мајку. Чувши то студент Франческо Камарели који је лежао болестан, устао је из постеље, изишао на свој балкон и угледао дете. Не оклевајући ни часа, успео је да га дохвати и спасе.

ЦРТИЦЕ ИЗ ЖИВОТА МУЗИЧАРА

ВЕЛИКИ ЉУДИ МАЛОГ РАСТА

Интересантно је да су велики композитори углавном били људи ниског раста. Моцарт и Бетовен, као и Шуберт, Вагнер, Брамс и Малер били су испод просечног раста за мушкарце, а Менделсон, Шуман, Вебер, Брукнер и Волф једва средњег. Изузетак чини Рихард Штраус који је од оца Баварца наследио поред наклоности за музику и висок раст.

ПУЧИНИ И ДАНТЕ

Неколико стихова из тридесетог певања Дантеовог „Пакла" где се помиње Флорентинац Ђани Скики послужио је Ђакому Пучинију (1858—1924) италијанском композитору, као повод и директна инспирација за оперу са тим именом.

СЛИЧНОСТ И РАЗЛИКА

Један музички критичар је овако упоредио Бетовенову и Штраусову симфонику: прва је високи бели мермерни храм ка коме све чежње стреме, а друга такође храм али од шареног мермера на чијем се степеништу тискају они који хоће да се опијају лепотом и смислом овоземаљскога. У оба храма је божанство исто, али очи статуа гледају ка другим циљевима — прве у вечност, а друге ка земљи.

БОРОДИН КАО НАУЧНИК И ПОЛИТИЧАР.

Изгледа мало чудно али живот Александра Бородина (1834—1887) чувеног руског композитора био је испуњен радом на науци и политиком, можда и више него музиком. Као јавни радник он се, поред осталог, нарочито заузимао за изједначење права жена и за више женско образовање. Чак се живо залагао за оснивање женског Медицинског института у Петрограду. По струци је био хемичар и уживао велики углед. Неколико проналазака из те области су његово дело.

„Бављење композицијом за мене претставља разоноду, али без ње ја не бих могао да живим" — пише Бородин једном свом пријатељу. И он компонује као да му је то једини животни позив. Међутим, његов рад се овим још не исцрпљује, јер је он разноврснији: Бородин је и писац музичко-критичарских чланака, као и целе књиге „Успомене на Листа" која је поред многобројних његових писама штампана 1887 године.

ДО КРАЈА ЖИВОТА

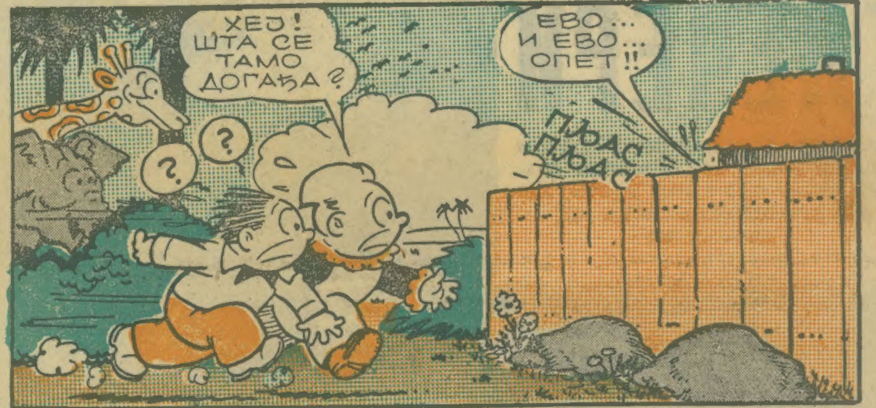
После дугих година рада на опери Шарл Гуно, француски композитор, пред крај живота се дефинитивно определио за црквену музику и компоновао је три ораторијума. Последњих девет година био се сасвим повукао из друштва па и из Париза на своје имање у Монтреу. О компоновању више није било говора, али је још волео да свира. Тако га је и кап затекла за клавиром 18 октобра 1893 године.

ОПАСНИ ПОЛИП

Италијан Отело Били, пензионер из Ливорна, пошао је да пеца недалеко од града. Док је седео на стени, сав занет подрхтавањем пловка, осетио је наједном како га је нешто стегло за ногу. Један огроман полип, привучен вероватно бојом Билијевих чизама, допузао је и својим пипцима обухватио му ноге. Покушавајући да га се ослободи, старац је изгубио равнотежу и пао у море. Срећом, у близини се налазило још неколико пецача, који су дотрчали на Билијево запомагање. Један од њих, Сиро Пелегрино, бацио се у воду и извукао старца, који се био онесвестио.

Зашто црнци тријумфују на рингу

Убедљива надмоћност црнаца у боксу, међу професионалцима, дефинитивно је потврђена 6 јуна прошле године. Вирџил Акинс, црнац, освојио је тада првенство света у велтер-категорији, тако да сада, сем у двема, црнопути момци држе сва прва места.

Шест најзначајнијих правака су: Флојд Петерсон, Арчи Мур, Реј Робинсон, Вирџил Акинс, Џое Браун и Хоган Бесеј. Само у перо-лакој и мува категорији прваци су Алжирац Алфонс Халими и Аргентинац Паскал Перез.

Успон црнаца у боксу постао је очигледан нарочито у току последњих десет година, али стварни и најјачи потстицај да се посвете том спорту дали су Џое Луис и Реј Шугер Робинсон, својим невероватним успесима.

Поред тих највиших места, шездесет отсто садашњих активних професионалних боксера у САД су црнци. Исто тако највише је њих међу првих десет пласираних боксера у свих шест најважнијих категорија.

Зашто је то тако? Откуда црнцима таква надмоћ у овом спорту? На ово питање одговорио је Нат Флајшер, директор великог америчког боксерског часописа „Ринг". Њега сматрају као једног од најбољих познавалаца свих проблема бокса. А он сматра да бокс привлачи младе црнце углавном зато што им пружа могућност за добру зараду, коју на другом послу, као обојени, не могу постићи. У односу на њих белци су повлашћени, јер се лакше пробијају кроз живот, а у боксу се треба излагати опасности и непријатностима. То се плаћа, али, нарочито у САД, они то препуштају црнцима. Зато ће надмоћ ових још подуже трајати.

Сиромаштво је, дакле, један од основних разлога због кога црнци крећу на ринг. Тако бар мисли Флајшер.

Покојни Мајк Џекобс, човек који је организовао најпознатије мечеве у историји бокса, такође је сматрао да је материјални момент веома значајан за опредељивање црнаца за бокс, али је уз њега стављао и овај:

„Црнци који и сад спадају међу потлачене, веома рано науче да се у животу треба борити и то врло оштро борити, за опстанак. Већина младих црнаца зна да мора да враћа ударце које прима ако жели да се одржи на површини. Зато успевају и у боксу!"

Тако стручњаци сматрају да ће црнци бити силно надмоћни у боксу, нарочито у Америци догод се не уклоне разлике између црне и беле расе. Јер за њих је бокс излаз из безизлазног положаја, могућност да се избегне тешко животарење и какав безначајан, слабо плаћен посао.

Слани глечери

ГОРЕ ДЕСНО: ОВДЕ СЕ РУШИ СЛАНО БРДО, НАСТАЛО ИСПАРАВАЊЕМ МОРСКЕ ВОДЕ У МНОГОБРОЈНИМ ВЕШТАЧКИМ БАЗЕНИМА

КРАМПОМ И ЛОПАТОМ РАДНИЦИ СОЛАНА РУШЕ ОВЕ СРЕБРНЕ ГЛЕЧЕРЕ, КОЈИ СВЕ ВИШЕ РАСТУ, ЈЕР ЈЕ ПРОИЗВОДЊА ВЕЋА ОД ПОТРАЖЊЕ

КИЛОМЕТРИМА СЕ ПРОТЕЖУ ПЛИТКИ БАЗЕНИ У КОЈИМА СЕ ВОДА ИСПАРАВА. ПОСЛЕ ПРИКУПЉАЊА СОЛИ, НОВА ВОДА СЕ ПОНОВО ПУШТА У ЊИХ

МОРЕ ОКО КАДИЦА ПОКЛАЊА ЧОВЕЧАНСТВУ ГОДИШЊЕ ПРЕКО 100.000 ТОНА СОЛИ

На малом острву Кадиц, у Атлантском Океану, везаном 16 километара дугим насипом са шпанским глом, лежи истоимено насеље. Становници га називају „Сребрно буренце", јер беле куће вароши заиста блеште као чисто сребро према дубоком плаветнилу океана.

Овај блесак не производи никакав племенити метал, него со, која се од памтивека таложи у Кадицком Заливу захваљујући врелом андалузиском сунцу.

Праве слане планине протежу се далеко у унутрашњост острва, а кад ветар дуне, онда се све покрива сланим велом.

ВИ МИСЛИТЕ ДА ЈЕ ТО ЗИМСКИ ПЕЈЗАЖ ПОД СУНЦЕМ АНДАЛУЗИЈЕ? НЕ! ВАРАТЕ СЕ. ТО ЈЕ БРЕЖУЉАК ОД СОЛИ. И ФЕНИЧАНИ СУ ОВДЕ ИМАЛИ СВОЈЕ СОЛАНЕ

Лутајуће језеро

У источном делу циновске пустиње Такла Макан која се простире готово целом површином области Син Кјанг у Кинеском Туркестану налази се јединствено лутајуће језеро на свету. Познато под именом Лоб Нор језеро није много дубоко али захвата огромну површину од преко 2.000 квадратних километара. Упркос својим димензијама ово језеро као какав чаробњак ишчезне на једном месту да би се после неколико година појавило на другом а потом на трећем удаљеном неколико десетина па чак и стотину километара.

Тако је 1830 год. руски официр, иначе познати истраживач централне Азије Никола Пржевалски после дугог трагања открио место где се језеро Лоб Нор било сакрило. Пажљиво је проучио положај језера, нацртао планове и унео га у географске карте. Само педесет година касније друга једна експедиција узалуд га је тражила на том неприступачном месту. Било је ишчезло без трага. Недељама је нова експедиција 1923 године трагала за волшебним језером. Најзад, једног дана у зору, један од чланова је приметио стакласту површину језера које се као каква фатаморгана појавило пред њиховим очима читавих 200 километара далеко од места где га је Пржевалски обележио. Положај језера је сада опет тачно одређен, поново је картографисан и најзад су сви веровали да је проблем лутајућег језера скинут с дневног реда. Али не! Оно је око 1945 године поново нестало и до сада још није пронађено или се није појавило.

Лутање језера Лоб Нор се објашњава тиме што су и његове утоке, реке Тарим, Јакенд Дарија и Конче Дарија луталице. По неколико пута у току једног века оне промене свој ток. Две од ових река су недавно пронађене али језеро не.

Такмичење у брбљању

Становници Оклахома ситија, сматрају да говорљивост може да се претвори у спорт са својим правилима, утакмицама и рекордима. Зато они с времена на време приређују такмичења, која су зли језици назвали „такмичење у брбљивости". У току последњег таквог такмичења нови рекорд у дугом говору постигла је једна млада жена — Мери Девис, стара 32 године.

Становница града Тулсе у Оклахоми — нова рекордерка — говорила је са дозвољеним прекидом од два и по минута на сваки сат — пуна 94 часа 32 минута и 5 секунди. Тако је надговорила своја четири противника — мушкарце и жене. Последњи од њених конкурената, опет жена, напустила је такмичење после 81 час непрекидног говора, престала је са такмичењем зато што ју је глас издао, почела је да шапуће.

Госпођа Девис је за време такмичења говорила о свему и свачему. Прво је давала куварске рецепте, затим је прешла на цитате из Библије, износила је епизоде из америчког рата за независност, а све је то зачињавала пламеним патриотским говорима и наглашавала како треба гајити колибрије и рибе-мачке.

Досадашњи светски рекорд држала је такође жена — нека Сјур Хјурон, са 92 часа и 30 минута. Губитак светског првенства она је примила врло мирно и изјавила да ће почети са упорним вежбама да би повратила титулу светског првака у овој дисциплини. Како нико не сумња у то да ће госпођа Хјурон упорно вежбати, многи већ унапред жале њеног мужа.

Зашто су мушкарци одлични кувари

Питање: зашто су и раније и сада мушкарци бољи кувари од жена, натерало је физиолога др Чарлса Бисела да се мало више заинтересује за кулинарску вештину. После дуготрајног испитивања он је нашао објашњење: чуло укуса много је слабије код жена него у мушкараца, а сем тога они су много стрпљивији. Ретко би која жена пристала да сатима стоји поред штедњака да би припремила најфинија јела. Мушкарац је, међутим, веома стрпљив.

БЕОГРАДСКО ЛЕТО 1941 године

Прво лето окупације у Београду 1941 године. На Теразијама висе обешени омладинци. То је најужаснија слика коју је Београд могао да види од оног времена када је, после угушеног Првог српског устанка, крволочни Сулејман паша испред Стамбол-капије набијао на колац живе Србе. Смишљено им је продужавао живот а са њим и самртничке муке. И паша се смејао, верујући да ће тиме застрашити Србе и покорити их. Међутим, убрзо је плануо Други српски устанак и паша је увидео да се никаквим мучењем не може покорити српски народ.

Рок за акцију био је тачно одређен

Покушали су то и немачки фашисти одмах у почетку своје окупације Југославије. И у томе су се послужили истим средствима, као некад Турци. На Теразијама су обесили три младића да би застрашили не само Београд него и цео покорени народ. Слика је била ужасна, али је у сваком родољубу изазвала само дубоку и неутољиву мржњу према непријатељском насиљу. Намера да се овим поступком „пацификује" Србија, пропала је. Постигнуто је баш обратно: скојевска омладина коју је васпитала наша Комунистичка партија, започела је у Београду прве акције против непријатеља. Лето 1941 године треба да носи њено име. То је славно лето београдских скојеваца.

Данас, када располажемо многобројним провереним подацима о деловању скојевске омладине у то време, белешкама преживелих учесника из тих акција и многим другим сведочанствима — лето у Београду те прве окупациске године добија свој пуни херојски сјај. То је јединствено лето у читавој Европи, поробљеној и још неприпремљеној на отпор завојевачу.

Један од учесника у омладинским акцијама, тада још гимназиста, ванредно упечатљиво и опширно пише о првом подухвату.

„Свануо је леп и ведар сунчан јулски дан. Хитао сам рано још пустим улицама према стану мојих другова, где је била спремљена канта са бензином. Ту смо бензин пресули у неку канту од конзерве да би се могао што лакше просути На акцију смо кренули нешто пре осам часова изјутра. Срце ми је снажно ударало. Прва акција! Како ће испасти? Да ли ћемо успети? На улицама смо срели још неколико група омладинаца, и мада их нисмо познавали, некако смо осећали да су и они ту због истог задатка. Стигли смо до одређеног угла. Ту је седела једна жена и на сав глас извикивала „Ново време"! — „Донауцајтунг"! Погледали смо лево и десно. . . и прошли. Још није било време. Рок за акцију био је тачно одређен.

Улице су постајале све живље. Мала сказаљка на сату мили према осмици. Поделили смо се. Двојица на једну, двојица на другу страну улице, да не бисмо падали у очи. За један минут — осам часова!

И тада пљус! Мирис бензина и паљевине! Новине горе. А пролазници застају и са чуђењем посматрају шта је то. Склонили смо се и угледали како трчи жандарм, а свет се размиче. Чим је он стигао, све се разбежало. А ватра је горела. Први подухват скојеваца Београда разбеснео је окупатора који је веровао да ће у њему блажено мировати.

На безброј места пламсале су тог истог дана непријатељске новине. Гореле су на ломачи Продавци, видећи шта ради омладина, бацали су и сами новине на ватру. Исто тако и грађани, жене, сви пролазници".

Да осветим отаџбину...

„Не сме ниједан дан да прође а да није нешто учињено..." — забележио је други учесник.

Али акције омладине нису се свеле само на паљење непријатељских новина. Из дана у дан постајале су све обимније. Пламсало је лето 1941 године у Београду, и свуда се осећао мирис ватре. Било је то херојско лето београдске омладине, са чијим акцијама тешко да је и једна антифашистичка омладина у свету могла да се упореди.

Јули и август 1941! Сваког дана стижу пријаве немачкој Фелдкомандатури и специјалној полицији. Око сто пријава из свих београдских рејона, са свих страна: пресечени телефонски каблови, истакнуте антифашистичке пароле, паљење гаража, саботажа на железници и железничкој станици, обарање телефонских стубова, запаљена слагалишта немачке муниције и експлозива, рушење железничких пропуста, и опет и стално паљење немачких војних аутомобила и камиона на улици, бушење гума помоћу специјалних направа итд. итд.

„Не сме ниједан дан да прође, а да није нешто учињено" — постала је стална парола како младића и девојака, тако и деце, оних драгих шврћа од десетак година.

Узбунила се и Фелдкомандантура и специјална полиција, — читав њихов апарат био је покренут. Био је угрожен мир окупатора, и он је беснео, јер у то време је био моћан и на такав отпор још није наишао у побеђеној Европи.

Специјална полиција је успела, после дугог трагања, да открије поједине учеснике велике и опште скојевске акције у Београду. На саслушањима они су били исто толико храбри и одлучни као и на делима. У записнику специјалне полиције при испитивању једне девојчице од 14 година, која је „оптужена због паљења једних кола одбрамбене силе", записано је ово:

„Ученица сам Музичке школе. Сада имам 14 година. Запалила сам немачка кола да осветим моју отаџбину. И не сматрам се крива. Ако нису сасвим изгорела, други ће учинити да потпуно изгоре. На то ме нико није наговорио, већ само моја родољубива савест. Ништа друго немам да кажем".

Овој се девојчици заувек изгубио траг у специјалној полицији. Али је остала њена изјава и она сведочи о томе каква је била омладина Београда која је дала свој печат лету 1941 године.

ОД КАДА БОЦЕ ПУТУЈУ МОРИМА

Као што широм света постоје радиоаматери тако има и безброј других аматерских страсти. Једна од таквих била би слање порука боцама. Често без икаква циља и одређене сврхе људи бацају у море боце са поздравом и најлепшим жељама онима који их нађу као и са молбом да их известе где је и када боца нађена. Таквих аматера у земљама крај обала океана има толико много да је аустралиски пуковник Едвард Бејли 1933 године основао Светско удружење аматера боца које под именом „Међународни клуб боце" има данас своје седиште у Монаку.

Али ово удружење је орган једне врло озбиљне научне установе. Задатак му је да у боцама шаље поруке на више језика у све крајеве света. Налазачи су умољени да ступе у везу са Океанографским институтом у Монаку који на тај начин прибира драгоцене податке о ветровима, клими и осеки и морским струјањима. Те податке Институт шаље метеоролошким и хидрографским станицама целог света.

Бродски капетани и морепловци такође поверавају морским таласима стотине порука дневно. У њима је означено име брода са кога су послате, географска ширина и дужина на којој се брод налазио и датум када су бачене у море. Захваљујући овоме рибари прикупљају драгоцене податке о кретању рибљих јата и местима где ће наћи најбогатији лов.

Према подацима овог клуба, боце бачене у море крећу се брзином која, у зависности од ветрова и морских струјања, износи 10 до 80 морских миља за 24 часа. Неке боце стигну до најближе обале за врло кратко време док друге плове годинама. Тек свака десета боца пређе пут дужи од десет морских миља. Познат је само један случај да је боца начинила пут око света. Њу је у море бацио 1929 године један немачки капетан са брода који се налазио на пола пута између Мадагаскара и Тасманије. Морске струје су је однеле до Јужне Америке, заокренула је око Огњене Земље, препловила цео Тихи Океан и нађена је на обалама Аустралије!

Најзначајнија порука послана у боци била је она коју су 1875 године упутили морнари британском Лојду у Лондону са побуњеног британског брода „Лени". Јављано је да се један део посаде побунио, убио капетана и неколико официра и узео власт у своје руке. Текст је потписао неки Ван Хојдек, бродски келнер који се са доста муниције и оружја забарикадирао с једним морнаром у дну брода. Пошто је боца нађена разгледали су је стручњаци и утврдили да је аутентична. Одмах је послан у потеру за побуњеницима који су се налазили недалеко од француских обала, ратни брод „Стрелац". Само неколико дана касније овај француски брод је довео у пристаниште Портсмаут заробљени брод са побуњеницима. Бунтовницима је суђено пред судом у Олд Белију, а четворица главних су обешени. Бродски келнер је постао прави национални херој и омогућено му је да у Вапингу отвори велику гостионицу.

Марсел Пруст и правопис

Познатог француског романописца Марсела Пруста изазвао је једном на двобој неки непознати писац. Пружио је Прусту своју посетницу и рекао му:

— Не заборавите да ви имате право на бирање оружја.

— Одлучујем се за правопис, — рече мирно Пруст. У том случају, господине, ви сте већ мртви!

КАПЕ НЕВИДИМКЕ У ОКЕАНИМА

Стари грчки мит прича да се грчка богиња лепоте Афродита родила из морске пене. Снежнобели таласи скривали су је од погледа богова и људи све док је лаки ветар није донео до обала Кипра. Ту су млади Орли, лепи вратари обиталишта богова, окружили Афродиту и одвели је на врх Олимпа.

Сличино лепој богињи и неке животиње такође налазе скровиште у пени. Вероватно сте, и то не само једном, за време летњих шетњи ван града приметили на гранчицама врбе мале беле пенасте лоптице. У неким нашим крајевима те лоптице народ зове „кукавичине сузе". Ако узмете сламчицу и уклоните пену угледаћете једног инсекта. То је уствари ларва једног малог скакавца. Она се крије од погледа птица и грабљивих инсеката у пени коју сама ствара на тај начин што, слично домаћици кад лупа снег од беланаца, „туче" биљни сок који лучи биљка-домаћин.

Да би се учиниле невидљивим, животиње примењују најразличитије начине маскирања.

Рак „дромија", који живи у Јапанском Мору, „покрива" се комадићима сунђера. Он их откида од стена и држи их изнад себе задњим ногама — тако се уместо рака појављује некакав безоблични водени жбун. У његовом суседству живи још један домишљати рак познат под именом дорипе. Он себе покрива каквим већим комадом љуштуре од шкољки. Ако му неко одузме овај необични „огртач за маскирање", он ће зграбити први предмет на који наиђе — камичак или морску звезду — и натовариће га себи на леђа.

Рак оципода увек носи са собом своју опрему за маскирање: он себе покрива, као сунцобраном, једним паром својих клешта који је несразмерно већи од другог пара.

У Индији; у мањим рекама, па чак и у барама и каналима који натапају пиринчана поља, живе необичне рибе. Домороци их називају „лала", што значи „скупа, неоцењива".

Лала је заиста занимљива риба. Човек загази у речицу, а испод његових ногу суне прави ватромет светлих искрица. То се јато риба-лала дало у бекство. Преливајући се у свим дугиним бојама рибе хитају према супротној обали. Наједном, читаво јато риба је заостало и као да се наједном растопило. Уствари, рибе су постале невидљиве. Кад ове рибе мирују, њих је готово немогућно видети. У кожи риба-лала нема тамног пигмента, а њихова мускулатура прозрачна је готово као стакло. Кроз ту прозирну кожу и мишиће виде се обриси свих унутрашњих органа. Због свега тога су лале према тамној боји воденог биља или муља потпуно невидљиве.

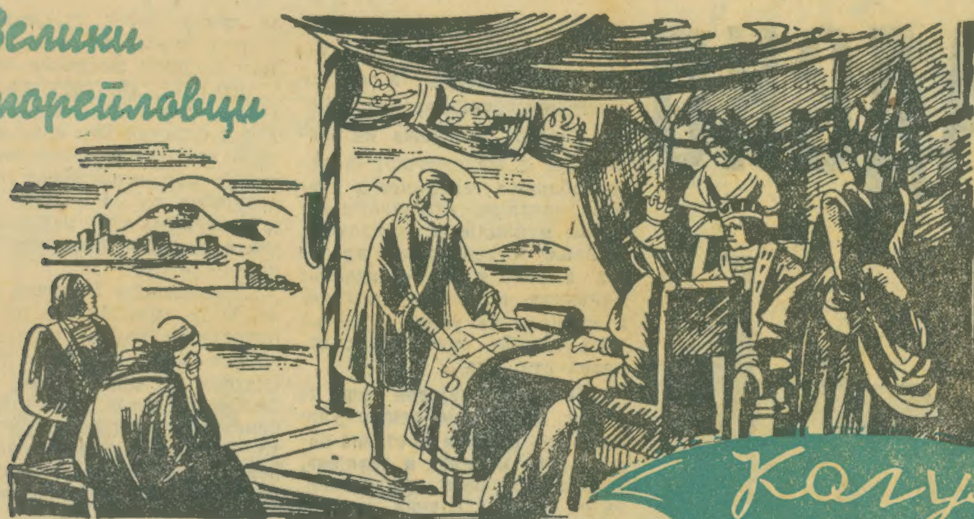
И по океанима пливају многе прозрачне „невидимке". Ту су на правом месту медузе и њима сродне сифонофоре. У ту дружбу невидљивих спада и хоботница доратопсис која више личи на комад леда који плива, но на живо биће. Сва та пихтијаста бића слободно пливају океаном. Прозрачна као стакло, она се готово сливају с кристално бистром водом и пливају без страха чак и испред својих најљућих непријатеља.

»Стари човек из планине«

Већ 150 година туристи долазе у Френкони Ноч у Њу Хемпширу да виде стену која личи на човеково лице. Ова камена формација је добила назив „Стари човек из планине". Прошлих година су примећени на њему „знаци старења". Стално замрзавање воде створило му је „боре". Да би ову знаменитост спасли, радници су се попели на стену високу око 400 метара и учврстили камење.

Велики морепловци

Колумбо је знао за Америку!?

На основу докумената које је нашао у португалским, шпанским и италијанским архивама, совјетски историчар Супурниј дошао је до закључка да Кристифор Колумбо није открио Америку. Наиме, Супурниј тврди да је Колумбо пошао на пут с географским картама на којима је био означен положај неких делова Новог Света. Поред тога, он доказује да је Колумбо знао који је најбољи правац за пловидбу према Новом Свету.

Своју теорију је Супурниј, иначе професор на педагошком институту у Алма Ати, изнео недавно на састанку чланова географског друштва. Више година је он проучавао документа из тог времена и на основу њих дошао до убеђења да су европски поморци још пре Колумба пловили до Новог Света, мада њихова имена данас нису позната. Супурниј мисли да се Колумбо на својој пловидби преко Атлантског Океана држао курса који води покрај Канарских Острва, јер је из карата знао да су ту морске струје и ветрови најпогоднији за пловидбу према Новом Свету.

Совјетски историчар даље тврди да је Колумбо пре поласка на пут дао једном од капетана своје три лађе запечаћено писмо са упутствима које је овај смео да прочита само у случају ако би се галије, због невремена, одвојиле једна од друге и разишле по океану. Ако би се то догодило, лађе би имале према тим упутствима да плове дан и ноћ у одређеном правцу и одређеном брзином све док не би прешле 2.600 миља.

Колумбов син Фердинанд, који је иза себе оставио неке белешке о овим упутствима, записао је, према Супурнијејевом тврђењу, да је Колумбо при одласку из Шпаније знао да се на неких 3.000 миља западно од Канарских Острва налази копно. На тој земљописној ширини, каже Супурниј, Нови Свет је тачно толико удаљен од Старог Света. Усто, анализа Колумбовог дневника показује да је „откривалац Америке" на свом првом путовању имао са собом мапе на којима су била означена нека острва из групе Антила.

УМЕСТО У ИНДИЈУ – У КОНГО

Караван енглеских бродова је прешао екватор. Људи се одмарају на палуби. Вођа експедиције Тики и капетан брода посматрају пределе непознате обале, а на моменте и беспослене морнаре који комадима укварене хране утољавају глад морских грабљивица. Већ су заборавили колико времена плове. Нај важније је да се нађе најближи пут. Стално очекују објављивање да су приспели у обећану земљу — Индију. Чули су да људи тамо газе по правом злату да су од драгог камења сазидани храмови и куће, да има толико зачина и воћа које би Европљанин платио златницима. Када ће већ једном та Индија!

Испречило се окомито камење...

Бродови плове сасвим уз обалу. Траже погодно место где би пристали да прославе педесет трећи рођендан Тикија. Поред тога, те године, 1816, навршило се и четрдесет годи на откако он плови морима и океанима. Од раног јутра момци већ пију виски.

— Интересантно је пловити овуда, — рекао је главни кормилар, — много се лакше управља бродом. Вода готово не даје отпор. Имам осећај да ми је у рукама комад јеловог дрвета а не оковано кормило!

Тики је наредио да се узме нови курс и бродови су засекли ка североистоку.

И лева и десна обала биле су на дохвату једва неколико миља далеке. Једрима се играо ветар, тек овлаш их је додиривао. Бродови су личили на безбрижне лабудове.

После неколико дана наједном се пред њима испречило окомито, голо камење и низ њега се, уз страховиту ломњаву и буку, рушила сва вода којом су пловили. То су били слапови Исингхил.

Утврдивши да одавде нема излаза сем истим путем којим су дошли — Тики нареди повратак. Опет су изишли на пучину Атлантског Океана, остављајући реку Конго.

Куда су отпловиле лађе? Да ли су стигле у тражену Индију? Можда.

Неколико деценија доцније у ове воде доспевали су такође Португалци, Белгијанци чак и Аустријанци али нико се није дуго задржавао у овом крају.

Почетком седамдесетих година прошлог века нашле су се на том путу две експедиције, једна за другом. Прва, Ливингстонова, била је пошла да тражи изворе Нила. Друга Стенлијева, повела се за извештајима које је Ливингстон одашиљао неким редакцијама. У својим написима он је описивао богатство и значај слива реке Конго. Његови извештаји, интересантно писани, пружали су драгоцене податке о рудном и животињском богатству. Белгиски краљ Леополд II брижљиво их је пратио.

Све више експедиција

После Међународне географске конференције 1876 године, која је одржана у Брислу, Леополд је издао наређење да се оснује Међународно афричко друштво с циљем да „истражује и поведе борбу против ропства".

Од тог времена, захваљујући подршци Леополда белгиска активност у овом делу Африке бивала је све живља. Све је више експедиција долазило са специјалним задацима — да проучавају земљиште и поднебље. Друштво је улагало огромне суме очекујући да им се стоструко врати.

Леополд је заузео и став према Сједињеним Америчким Државама и њеним плановима у односу на Конго, објављујући слободу трговине и укидање ропства у тој области.

Супротности, настале у политици двеју највећих колонијалних сила — Француске и Енглеске, Леополд је искористио у своје сврхе. Успео је да неутралише сваки њихов утицај у овом делу Африке а нарочито да заустави експанзију према Конгу.

Користећи већ извојеване позиције као и повољну међународну ситуацију — пажња великих сила била је концентрисана на Европу и на рад Берлинског конгреса — Леополдово друштво је прогласило Независну Државу Конго. У исто време образована је група за испитивање горњег тока реке Конга а само друштво је услед проширења својих радова прерасло у Међународно удружење за Конго.

Почетком осамдесетих година Белгија ужурбано ради на колонизацији. Међународно удружење за врло кратко време закључује с племенским поглавицама стотине уговора о покорности стичући на тај начин потпуну контролу над огромним пространством.

Поглавице су предавале поседе

Успеси овог удружења привукли су пажњу других колонијалних сила. Неке су чак истицале своја историска и економска права у појединим деловима ове области. Енглези су се нарочито сматрали заслужним због експедиције коју је Тики у своје време предводио. Француска је одбијала да призна права удружења ако јој се ту не одобре извесне повластице. Португалија и Енглеска доказивале су право над западним Конгом. Немачка је будно пратила све шта се дешава сматрајући као исправно да анексира источне делове ове области.

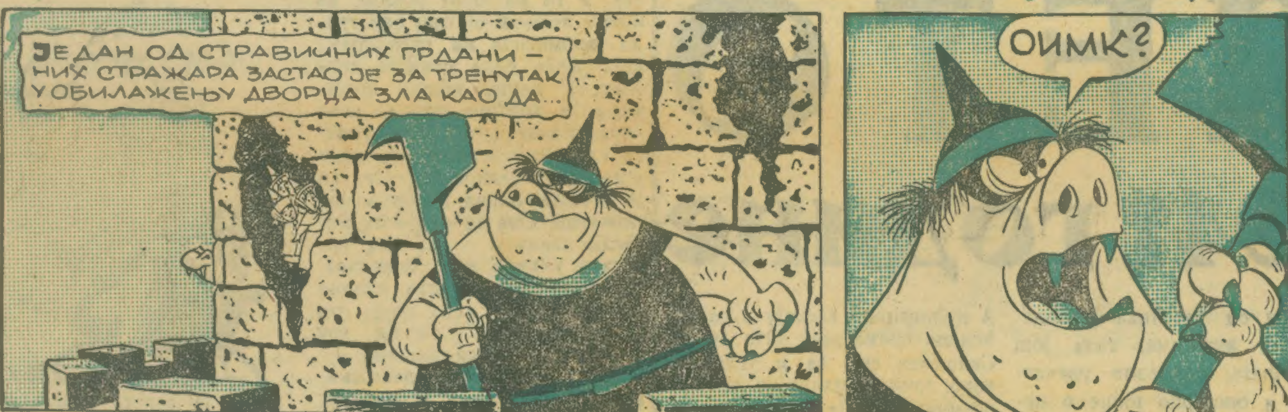
Све те супротности решене су 1885 године на конференцији коју је Бизмарк заказао у Берлину. Тада је Конгу дат статус независне државе која се налази у персоналној унији са Белгијом. Тридесет година касније — за време анексије Босне и Херцеговине, Белгија је искористила прилику и извршила присаједињење Конга.

Мандатска територија Руанда-Урунди придодата је Белгији на управу после Другог светског рата.

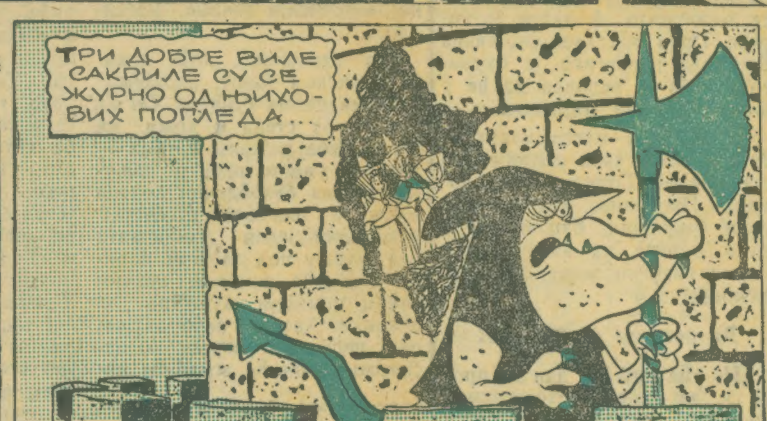
Поглавица за поглавицом предавао је своје поседе тако да је Белгиски Конго захватио, заједно са Руанда-Урунди, површину од 2,396.000 квадратних километара. У Конгу живи 12 милиона домородаца и 86.000 белаца, а у Руанди-Урунди 4,100.000 црнаца и 5.300 белих.

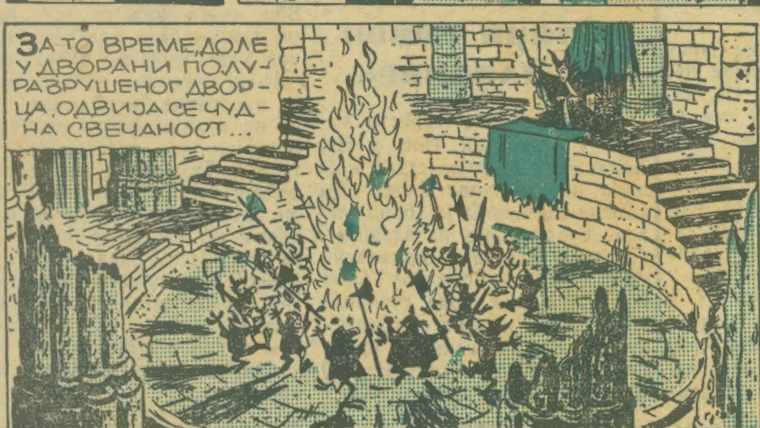
У спомен на човека који је највише допринео да се Белгијанци нађу на афричком земљишту, из кога извлаче све своје богатство главном граду Конга дато је име Леополдвил.

WALT DISNEY: УСПАВАНА ЛЕПОТИЦА

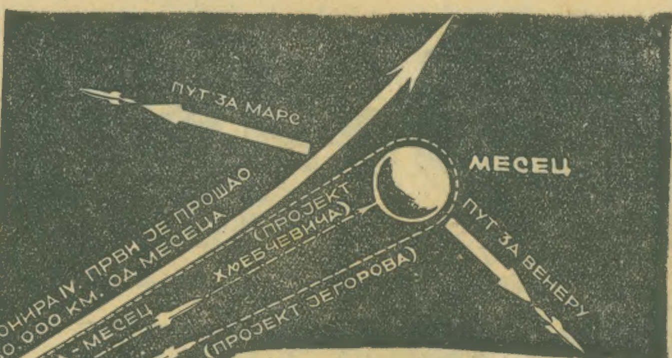
ИЗМЕЂУ СЦИЛЕ И ХАРИБДЕ — МОСТ

Једна група младих италијанских инжењера припремила је све планове и нацрте за изградњу моста између Сциле и Харибде, тј. преко Месинског Мореуза, тако да би Калабрија и Сицилија биле спојене. Недостаје само једно: новац. Ипак, аутори планова надају се да ће „њихов" мост бити кад тад изграђен — макар и после 20 година.

„ВОЈНА СИЛА"

После дуготрајног већања, парламент кнежевине Лихтенштајн одлучио је да повећа своју оружану силу за 15,4 отсто: досад је на границама кнежевине било 12 наоружаних лица и један полициски пас, а отсад ће бити укупно — 14 војника.

ПРОЈЕКТИ И остварења

ПУТА НА МЕСЕЦ

Од 4 октобра 1957, кад је упућен у васиону Спутник I, освајање неба настављено је неслућеном брзином. Већ нам је „Лајка" пружила доказ да бића могу да живе у међупланетарном простору. Тога дана човек је сазнао да не постоји сила која је довољно јака да га присили искључиво на живот на земљи кад му је она постала тесна. А свега после нешто више од годину дана пошто је учињен први корак у правцу Месеца, човекова машина је прошла крај њега као прва вештачка планета.

Ако се упореди с напретком авијације, замах у развитку астронаутике изгледа готово невероватан али, као што знамо, он је сасвим истинит. Неки кажу да ћемо се за десет година спустити на Месец, а ко зна да ли се њихово мишљење неће показати скептично? Јер, ако бацимо само летимичан поглед на све што се до данас постигло у том смислу, видећемо да доста направа начињених људском руком већ круже око наше планете. Неће дуго времена проћи а ми ћемо добити прву међупланетарну васионску станицу. На њој ће се налазити неопходни чланови екипе за отпрему бродова на веће даљине, као што смо на прагу успеха да се конструише типска „васионска ћелија" за појединачна путовања. Најзад, као што нам је познато, само у току првих месеци ове године одбачена су са Земље два вештачка Сунчева сателита.

Засада је први задатак научника да се додирне Месец. Ради се пуном паром на стварању направе која ће бити у стању да начини пут Земља — Месец — Земља али којом ће се управљати одавде. Тек после тога кренуће ракета са првим путником. Биће то најсензационалније путовање које је икад предузето у току дуге историје људског рода. Прва ракета са човеком као путником означиће еру освајања Месеца.

Доносимо редослед успелих подухвата у освајању васионе:

1) Спутник I. Избачен у васиону 4 октобра 1957. Тежина 85 килограма и 600 грама. Пречник 58 сантиметара. Распао се 4 јануара 1958. Прешао 70 милиона километара.

2) Спутник II. Избачен 3 новембра 1957 са кујом „Лајком". Тежак 508 килограма и 300 грама. Облика купастог. Крајњи домет 1650 километара. Распао се 14 априла 1958. Прешао 100 милиона километара.

3) Спутник III. Избачен 15 маја 1958 године. Тежак 1238 килограма и 358 грама. Облика купастог. Крајњи домет 1880 километара. Пречник 173 сантиметра.

4) Вангард II. Избачен 17 фебруара 1959. Тежак 9 килограма и 750 грама. Крајњи домет 2.500 километара.

5) Истраживач I. Избачен 31 јануара 1958. Тежак 13 килограма и 465 грама. Облика купастог. Крајњи домет 2514 километара.

6) Истраживач III. Избачен 26 марта 1958. Тежак 14 килограма. Облика купастог. Крајњи домет 3200 километара.

7) Вангард I. Избачен 17 марта 1958. Тежак 1 килограм и 500 грама. Крајњи домет 4.000 километара.

8) Луњик. Избачен 19 децембра 1958. Тежак 3 килграма и 991 грам. Највећи домет 4.000 километара.

9) Проналазач. Избачен 28 фебруара 1959. Тежак 18 килограма и 140 грама. Крајњи домет 883 километра.

Користи које би људи имали од освајања Месеца

О путовању на Месец и интерпланетарним освајањима се много пише и говори али се ретко помињу користи које би људи имали од једног таквог скупог подухвата.

Научници добро знају да на Месецу који има само око три пута већу специфичну тежину од воде неће наћи драгоцене тешке метале као што су злато, платина и уранијум. Могућност да се нађу лаки метали као што су берилијум и литијум је вероватнија али њих, као и на земљи, свакако нема у већим количинама.

Сировине и руде које би међупланетарна предузећа ишчупала из Месечеве утробе лако би се пренеле јер је сила теже тамо око шест пута слабија него на Земљи. Ракетама би се пошиљка упутила у правцу Земље. Путовање би трајало само до границе где се силе теже Месеца и Земље неутралишу. Затим би она сама падала на земљу. Успореним отпором земљине атмосфере у слободном паду стигла би до пустињских области као што су Сахара или Гоби. Према томе, пут од Месеца до Земље био би много једноставнији него одавде тамо.

Успостављање база на Месецу било би од непроцењиве користи за астрономе чија истраживања озбиљно омета атмосферски слој око земље. Отсуство атмосфере на Месецу обезбедило би им идеалну видљивост. Захваљујући томе са Месеца би се могли приметити и предмети на Земљи велики само — двадесетак сантиметара! Потпуно тачни планови највећих градова на Земљи могли би се направити само обичним посматрањем. Велики бродови који плове океаном видели би се голим оком.

За физичаре и атомисте Месец би могао постати циновска лабораторија за експерименте. Готово сва наша сазнања о атомима добијена су убрзавањем сићушних честица материје које се у евакуисаним тунелима, дугим по 800 метара, сударају и разбијају. Ово би на Месецу могло да се изведе на отвореном пољу. Незнатна Месечева тежа омогућила би лако монтирање огромних делова за беватроне што на Земљи захтева много труда и велике трошкове.

Тако би један магнет који је на Земљи тежак 10.000 тона на Месецу достигао једва 1.500 тона. Услед тога би те истраживачке лабораторије могле бити опремљене знатно већим акцелераторима од ових на Земљи. Енергија потребна за њихово стављање у погон добила би се преображавањем и ускладиштењем јаких сунчевих зрачења која стижу на Месец неометана и неослабљена атмосферским застором.

Како се спустити на МЕСЕЦ

Пут на Месец више није далеки сан. Тренутно се поставља проблем како ући у привлачну снагу Месеца и како атерирати. Познати совјетски стручњак за интерконтиненталне летове Покровски недавно је изнео своје мишљење о томе.

Ако ракети поставимо крила и крму — пише Покровски, онда у земљиној атмосфери управљамо њоме као и сваком другом летилицом. Али ако бисмо хтели да се спустимо на Месец, ствари већ другачије стоје. Познато је да Месец нема, као Земља, ваздушни омотач, те међупланетарна ракета када се приближава Месецу не би могла да га користити за постепено кочење и смањивање брзине како то иначе летилица чини при атерирању. Зато се досад углавном веровало да се за кочење може искористити посебан реактивни мотор који би деловао у супротном смеру од путање ракете. Али већ површни прорачуни су показали да би за овакву врсту кочења требало исувише горива. Покушало се онда са изналажењем нових могућности које би се разликовале од садашњег система за атерирање у земљиној атмосфери.

По мишљењу Покровског постоји више начина за решавање овог проблема. Један од њих био би стварање вештачке атмосфере на Месецу у тренутку и на месту пристајања.

Како би се то извело?

Када се свемирска ракета приближи Месецу, треба испалити једну ракету која би брзином метеорита пошла у правцу Месечеве површине. Као што је познато Месец је покривен дебелим слојем прашине. Ракета би је својом брзином узвитлала, а услед температуре коју би изазвала један део прашине би сагорео и створио се облак густих гасова.

Свемирска лађа која би се тог тренутка нашла над Месечевом површином могла би да продре у густи облак прашине и гасова. Да би се што више искористила снага кочења помоћу оваквих вештачких облака, свемирска лађа би у свом задњем делу имала један уређај налик на лопату. Њиме би се захватали гасови и прашина и под великим притиском би били потискивани испод лађе. На тај начин она не само да би се нашла у вештачки створеној атмосфери већ би је искористила за умањење брзине и промену смера.

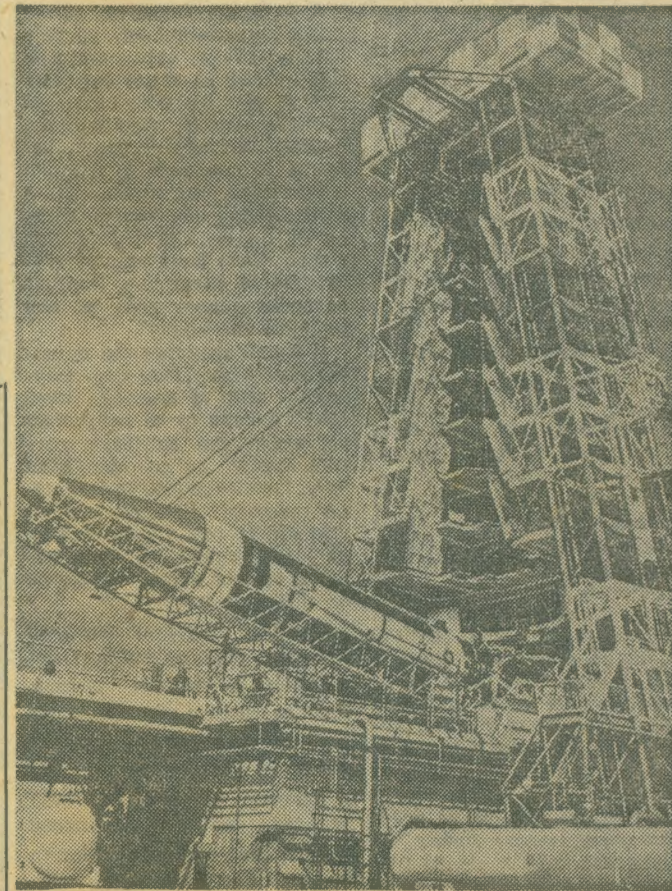
У својим предвиђањима Покровски није испустио из вида ни могућност да вештачка атмосфера не буде довољно снажна кочница. Услед овога би се свемирска лађа поново удаљила од Месеца. Али она би само направила елиптичну путању и поново се приближила Месецу. Да би се лађа опет усмерила ка Месечевој површини, био би потребан један реактивни мотор, али он би трошио веома мало горива, за разлику од онога који би се користио као кочница свемирске ракете.

Уколико би стручњаци искористили ову замисао Покровског, онда би се брзина свемирске лађе тако умањила да би она атерирала на Месечеву површину исто као авион без точкова на земљи. Наиме, свемирска лађа би се спустила задњим делом и зарила у дебео и мек слој прашине.

Ракета са нуклеарним моторима за лет у васиону

У САД се интензивно ради на стварању нуклеарних машина за ракете и васионске бродове. Научници верују да ће се убудуће само нуклеарне ракете због својих великих брзина слати у васиону. Захваљујући њиховој огромној енергији употребљаваће се једноспратне, много једноставније грађене, уместо вишеспратних које се сада избацују.

Према речима научника који раде на овом пројекту нуклеарне ракете ће употребљавати готово неограничену енергију нуклеарне фузије претварајући употребљену течност у гас врло велике температуре, много топлији него што иједан досад познати извор може да произведе.

Конструкција вишеспратних ракета

Космичка ракета засад претставља само огроман резервоар, јер 8/10 њене тежине отпада на гориво. Циљ стручњака састоји се у усавршавању пројектила — да му оклоп буде што лакши како би примио што више горива.

Вишеспратна ракета састоји се из два или три спрата. Гориво у приземном резервоару тера ракету навише све док се не исцрпе крајња резерва. Пошто приземље отпадне од ракете, ступа у дејство гориво из првог спрата. Чим се оно исцрпе, резервоар отпада, ракета постаје лакша и гориво у последњем резервоару, под условом да пројектил има три спрата, гони остатак ракете даље.

МАЛЕ ЗАНИМЉИВОСТИ

ЕЛЕКТРОНСКИ АНАЛИЗАТОР

У Енглеској је пре извесног времена конструисан један електронски уређај помоћу кога ће хемичари моћи да за свега неколико минута изврше најдетаљније и најтачније хемиске анализе за које је досад било потребно више часова, па и дана. Појединости о овом анализатору засад се још држе у тајности, јер проналазачи намеравају да га први пут прикажу на међународној конференцији хемичара која ће се ускоро одржати. На том научном састанку, биће приређена нека врста такмичења између разних апарата са сличном наменом. Енглези тврде да ће њихов електронски анализатор за неупоредиво краће време обавити све, па чак и најсложеније хемиске анализе.

СМЕЂЕ БОЦЕ ЗА МЛЕКО

Дански произвођачи млека одлучили су да садашње безбојне боце за млеко замене боцама смеђе боје. На ову одлуку навело их је тврђење стручњака који су још поодавно дошли до закључка да дневна светлост штетно утиче на садржај витамина и укус млека. У Шведској и Финској, где се употребљавају обе врсте боца, становништво радије купује млеко у смеђим боцама због његовог неупоредиво бољег квалитета.

ПАЦОВИ И КАНАЛИ

Ујесен прошле године у Енглеској, вода у једном каналу, дугом 12 километара, који

спаја водене системе Мерси— Трент и шропширски почела је нагло да опада. Канал је за веома кратко време постао неупотребљив, што је озбиљно забринуло стручњаке. Кривци су откривени тек после дуге „истраге". То су били обични водени пацови. Ти мали глодари одувек су били непријатељи разних хидротехничких објеката и не једном се догодило да су они оштетили водене бране и јазове.

У овом случају пацови су буквално изрешетали зидове канала. Вода је јурнула на суседна поља, а водена струја пробила у растреситој земљи ново корито, дубоко шест метара. Читаве три недеље чета радника и техничара морала је да поправља оно што су мали пацови починили.

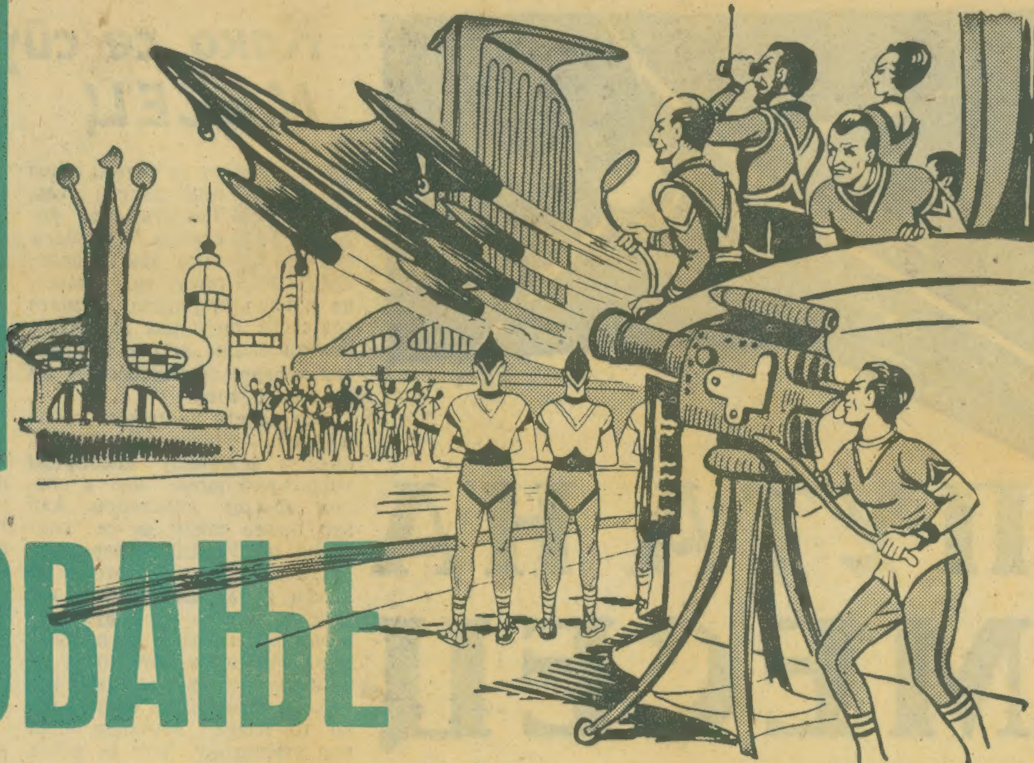
ЧЕСМА ОД НАЈЛОНА

Техника из дана у дан олакшава посао у кући. У Америци је начињена вада за чесму од најлона. Несаломљива је и боља од гвоздене и порцеланске а уз то задржава топлоту. Благодарећи овоме неће се догодити да испуштени тањир или чаша прсну.

ЗА ПОЛА ЧАСА АПАРАТ РАЗДЕЛИ 18.000 ПИСАМА

Једним притиском на дугме отворена је недавно у Вашингтону најмеханизованија пошта на свету. Тиме су били стављени у покрет електронски апарати у згради централне поште који за пола часа сортирају 18.000 писама и отпреме их у три стотине разних правца. Поред ових уређаја, пошта има и један полуаутоматски апарат који за један час сортира 14.000 пакета. При пошти се налази и нарочита „поштанска лабораторија" чији научни сарадници испитују могућност изградње електронских мозгова који ће бити у стању да читају адресе на ковертима, да их сортирају, а у случају потребе и да их „врате пошиљаоцима", и то све брзином од 20.000 писама за један час.

ДУГО ПУТОВАЊЕ

Пред крај двадесетог века откривена је помоћу нарочитих телескопа подигнутих на Месецу и са осматрачких станица-вештачких сателита, једна планета у систему Алфа Центаури. Пажљива посматрања и подробне науче анализе указивали су на то да на њој постоје услови повољни за живот човека.

Остало је само да се пронађе начин како би човек помоћу постојећих свемирских бродова прешао пут који и према оптимистичким рачунима треба да траје преко 280 година. Постојали су разни предлози. Једни су били за то да се пошаље ракета са телевизиским камерама али без људске посаде. Други су веровали да би тај пут могли остварити људи спремни да умру у васиони да би бар њихови праунучићи стигли на циљ. Али, сви ти предлози су мање или више били тако фантастичне замисли да су једна за другом одбациване. Најзад је усвојен један предлог који је ипак нај више обећавао. После више пута поновљених експеримената Роберт Дау је доказао да је пронашао начин помоћу кога се може успорити ток човековог живота. И то до те мере да се његов организам троши неколико стотина пута спорије него када би живео под обичним условима. То би значило да људи послани на непознату планету после 280 година постану стварно старији свега десетину година него када су кренули са земље.

Ракета се приближава циљу...

Дуге танке игле шприцева забодене у тело Невила Крајског, команданта васионског брода ХЗУ-372, лагано су задрхтале. На таваници се упалила зелена светлост. Неколико снажних електрошкова нису произвели никакав шум. Плави човек средњих година полако је отворио очи. У првом тренутку није схватио где се налази. У глави му је бучало као после пробдевене ноћи, а онда је чуо глас који је са магнетофонске траке монотоно понављао: „Ви се будите. Ракета се приближава циљу. Слушајте упутства".

А онда је следила читава серија савета како да се ослободи компликоване мреже инструмената који су му на разне начине били привезани за тело. Најзад се нашао на ногама. Осећао се прилично слаб али је свест да је жив била јача од свега.

Сказаљке хронометара, уграђених у зиду, показивале су 2.287 годину, пети у месецу априлу 9 сати и 11 минута. Још једнсм је са неверицом погледао. Зар је могућно да је прошло већ 280 година од оног дана када су њих троје ушли у овај васионски брод и када је сваки смештен у посебну кабину. Чинило му се да се све то догађало пре свега неколико сати. Отворио је врата кабине и изашао у узани ходник који је водио до контролне собе. Сви уређаји су функционисали одлично.

Небројено пута раније понављане вежбе показале су и сада да су сви предрачуни били тачни. Васионски брод се кретао управо по предвиђеном курсу и налазио се у непосредној близини система Алфа Центаури. Приближавао се планети о којој су тек сада инструменти давали све исцрпније податке. Али за њихово проучавање није имао времена — требало је прво да пробуди своја два сарадника.

Четири дана касније три васионска путника су, широко отворених очију и узбуђено, посматрали екран електронског телескопа готово потпуно испуњен обрисима планете коју су назвали АЦ-4. Спектрографски снимци су показивали да је њена атмосфера пуна кисеоника и да сасвим одговара условима за живот људи. Одлука да по сваку цену атерирају донесена је једнодушно. Требало је само пронаћи најпогодније место.

Добро нам дошао, васионске броде...

А тада су, наједном, преко радиокомуникационог уређаја почели да се чују сигнали. Прво слаби па затим све јачи, као да је неко покушавао да пронађе њихову фреквенцију. Кабину васионског брода испунио је глас који је говорио најчистијим енглеским језиком: „Добро нам дошао, васионски броде ХЗУ-372. Добро дошао. Сада ћемо вам дати упутство за спуштање. Пратите радарске таласе који ће вам служити као водич".

У првом тренутку сви су помислили исто: „Или смо полудели, или је све ово само сан?" А онда су се међусобно погледали као да један другога питају да ли сви исто чују. Глас са звучника је и даље говорио: „Сви смо срећни што сте стигли. Спустићете се на један велики аеродром који се налази нешто северније од полутара планете".

Оно што се у току неколико следећих сати одигравало немогућно је описати речима. Када су ушли у атмосферу планете усусрет су им долетеле летилице фантастичног облика и пратиле их све док нису угледали тло које се готово уопште није разликовало од оног на земљи. На крају потпуно зелене долине налазио се огроман аеродром. Уоколо су се виделе зграде аеродинамичног облика. Непрегледна маса света се тискала. На белој писти крупним словима од црвеног шљунка писало је: „Добро нам дошли".

У тренутку када је ракета кочећи све моторе додирнула писту својим уређајем за атерирање у облику челичних скија, из хиљаде грла одјекнуо је поздрав. Једна кола пуна достојанственика обучених у необична цивилна одела или униформе сличне онима од пре 200 и више година познате из стрипова, пришла су вратима кабине. Однекуда се створио и црвени ћилим под њиховим ногама. Сасвим ошамућени овим што се дешавало они су изишли али не верујући ни својим очима ни ушима. Чак им се не учини ништа необично ни то што чују звуке своје химне.

Све новине пишу о вама...

Нешто доцније три васионска путника седела су заваљена у дубоке меке фотеље специјалног салона васионског пристаништа П-19 на планети Алфа Центаури-4, и слушали дубок али некако чудно мек глас пуковника Ралфа Ендерсона, команданта пристаништа, који се шетао по соби док је говорио и провлачио дуге прсте кроз своју проседу косу.

— Видите, када сте трећег марта 2007 године пошли са Земље ваша ракета је била последњи резултат научних открића. Људи су знали да ће проћи столећа док ви стигнете до циља, ако уопште стигнете, наравно. Чак и праунуци оних који су вас испратили већ су одавно мртви. Али су ипак сви подаци о вама и вашем броду до ситница забележени и остављени за будуће генерације. Ви сте, у неку руку, постали жива легенда која ће се чувати из поколење у поколење.

А наука је по својим неумитним законима прогреса напредовала даље. Неких 60 година после вашег поласка пронађен је систем „супер погона" који се постепено развијао али у току следећих неколико деценија прогутао многе животе. Када је најзад усавршен, отворио је човеку пут, стварни пут, да стигне било у који крај наше галаксије и то за релативно кратко време.

— То значи? — упаде у реч Невил.

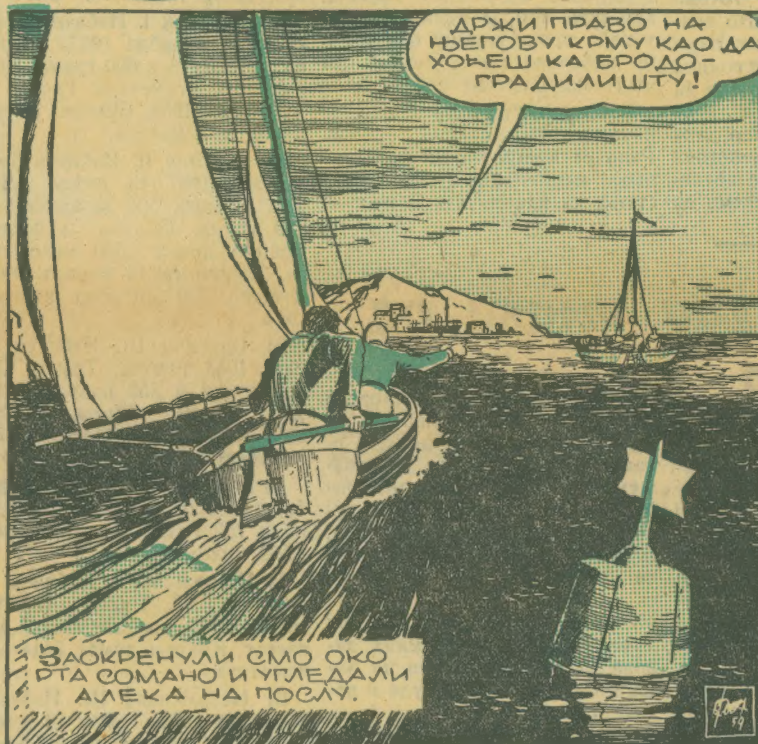
— То значи да нама, сада, за пут одавде до Земље треба непуни месец дана. Баш ове седмице мислим да одем на отсуство кући, па, ако хоћете, мој приватан брод ће вам стајати на расположењу.

— А сва ова столећа што смо ми путовали.., све је било узалуд?

— Не, никако. Ви сте били и остајете пионири, неопходна карика у ланцу развоја. Штета је само што ми који смо знали да ви путујете нисмо имали никаквог начина да вам тај пут скратимо. Једино што смо могли, ето, било је да вам приредимо свечан дочек. Све новине пишу само о вама. Колико знам, већ је потписан указ о томе да вам се доделе највиша одликовања, — заврши пуковник смешећи се и понуди руком пуне чашице које су се налазиле на столу.

ВЕЛИКИ АЛЕК

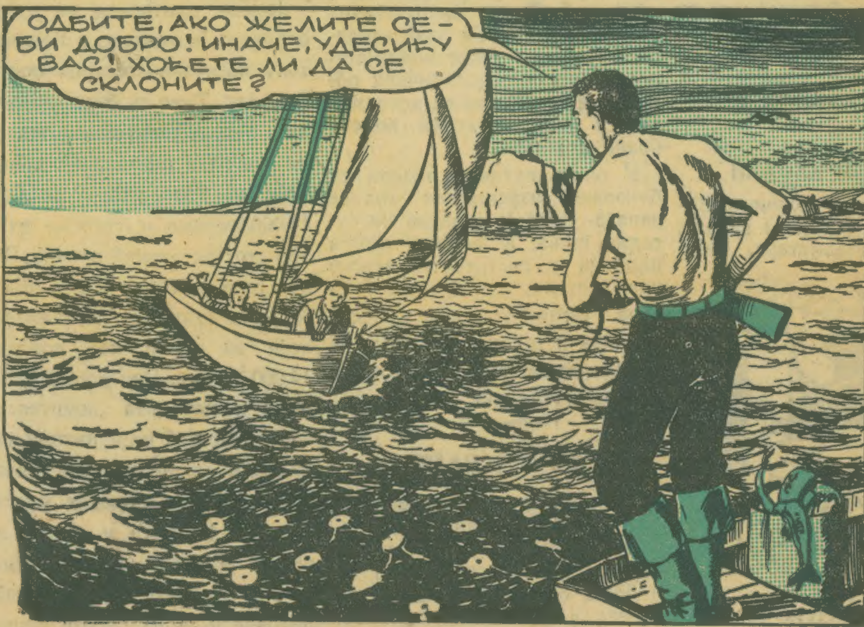
црта и пише Л. ФИШЕР по Џ. ЛОНДОН

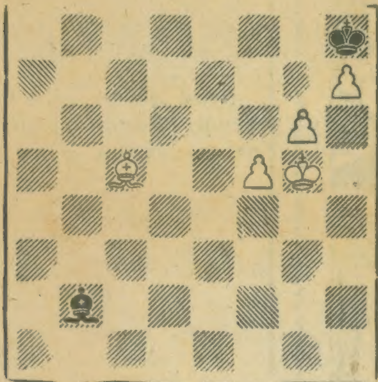

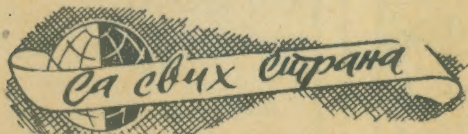
Учимо шах

LXII

Понекад је довољно да имате једног пешака више, па да добијете партију, а има случајева када вам ни надмоћност од три пешака не може да донесе победу.

На потезу је бели. Шта да уради? Креће напред пешаком: ф5—ф6. Црни, иако већ слабији, нуди ловца за пешака и даје шах: Лб2:ф6+. Бели носи црног ловца: Кг5:ф6, не размишљајући да ли ће црни после тога моћи да повуче неки потез. Пат!

РЕТКА ПОЖРТВОВАНОСТ

На северу Сједињених Држава, у држави Небраска, налази се велики резерват где у пуној слободи живе, читава стада дивљачи које у другим крајевима више уопште нема. У овом резервату станује као чувар Петер Хауторн са женом и двоје деце.

Пре извесног времена у близини његове куће логоровало је 40 скаута дечака и девојчица од 10 до 14 година.

Једног дана, док су се скаути играли а Хауторн чувао своје стадо, крдо бизона наједном се узнемирило и осам стотина разбеснелих животиња се устремило према логору. Хауторн је приметио то и одлучио да их спречи иако су животиње помамно надирале. Узјахао је коња и појурио пуцајући успут да би их престрашио. То му је пошло за руком, али су бизони окренули ка пољани где се играло двоје његове деце, 14-годишњи Петер и 10-годишња Ана. Подивљало крдо је разнело двоје његове деце, док је 40 скаута било спасено.

Ретко пожртвовање је донело Петеру Хауторну име националног јунака Небраске и златну медаљу части, највише мирнодопско одликовање у Сједињеним Државама.

НЕОБИЧАН РЕКОРД

Недавно је у Паризу шофер Клингебил прославио педесетогодишњицу и један рекорд — за све време откако се налази за воланом није имао ниједну саобраћајну несрећу. Због овога му је саобраћајна полиција у Паризу доделила медаљу.

РЕЉЕФНИ МИКРОСКОП

Мађарско предузеће за производњу оптичких инструмената „Гама" почело је сериску производњу микроскопа који је конструисао инжењер Јанош Барабаш са групом стручњака. Предност овог микроскопа над осталима је та што повећава посматрани предмет рељефно — у три димензије. Његово сочиво може се монтирати и на сваки други микроскоп.

НАЈМЛАЂИ ДЕДА

Реми Корбије из Сен Жермен д'Мон Брона у Француској постао је недавно најмлађи деда, са 33 године. У својих 16 година већ је имао кћер Веронику која је пошла очевим стопама и удала се врло млада. Тако је Реми не само најмлађи деда у Европи, како пише француска штампа, већ свакако и у свету.

НОВИ НАЧИН ХИПОТЕРМИЈЕ

Група америчких медицинских стручњака успела је да још усаврши хипотермију, хлађење тела, приликом операција. Помоћу једног балона, који се кроз једњак убацује у желудац, а затим пуни леденом водом, они успевају да охладе унутрашњост организма. По мишљењу ових медицинских стручњака то је најбржи начин хлађења.

ЕЛЕКТРОНИКА ПРОТИВ ПИЈАНАЦА

Електронски „цинкарош", како је назван нови изум данских инжењера за спречавање саобраћајних несрећа, треба да онемогући сваку саобраћајну несрећу коју може да изазове пијани возач.

Ова електронска направа се монтира на волан аутомобила. Пошто је покреће нарочита хемиска смеша, која реагује на најмање количине алкохола она мења свој ток у самом уређају.

Ако је шофер попио и најмању количину алкохола електронски „цинкарош" прикопчан преко волана за мотор зауставља његов рад потпуно и онемогућује шоферу да вози кола. Да би их поново покренуо, он мора да отвори закључану шифровану браву. Ако му то пође за руком онда значи да је довољно присебан па може да вози и кола.

ДА ЛИ ЗНАТЕ?

ОЦЕНЕ У ШКОЛАМА

У свим земљама ђаци се у школама не оцењују по истом систему. Одлична оцена је, на пример, у Чехословачкој — јединица. У Бугарској постоји шест оцена. У Кини се још и сада примењује систем оцењивања: од сто до пет. Одлични су од 100 до 90; врлодобри од 89 до 80; добри од 79—70; прелазна оцена је од 69 до 60, а даље иду слабе и врло слабе оцене. Овај стари систем оцењивања се постепено замењује новим од пет оцена.

У Француској оцене иду до 20, и она је идеална, па се зато тешко и добија, као и „десетка" коју никад не може добити спортиста, мада жири понекад оцењује са 9,99 што је ипак најближе најбољој. После 20, следују 19, 18 и 17 као одличне, затим све ниже до 10 која је равна нашој тројки. Оне, мање од 10 су слабе и врло слабе.

У САД је у пракси неколико система оцењивања: према словима из азбуке, оцене до 100, процентне и друге. У азбучном систему слово „А" означава одличан успех, „Б" добар, „Ц" задовољавајући а слово „Ф" значи слабу оцену односно неуспех.

ПРАВИЛНА ИСХРАНА — ДОСТА ВИТАМИНА

Витамини су материје које се у малим али за потребе организма довољним количинама налазе у животним намирницама. Њихова улога је огромна и незамењива.

Већина људи добија довољно витамина ако је храна коју узима добро изабрана и разноврсна. Али наступа и авитаминоза услед неправилне исхране. Тада се узимају таблете разних витамина, што би иначе било непотребно. Међутим, претерано узимање овога може и да шкоди. Витамини А и Д узимани у већим дозама штете организму.

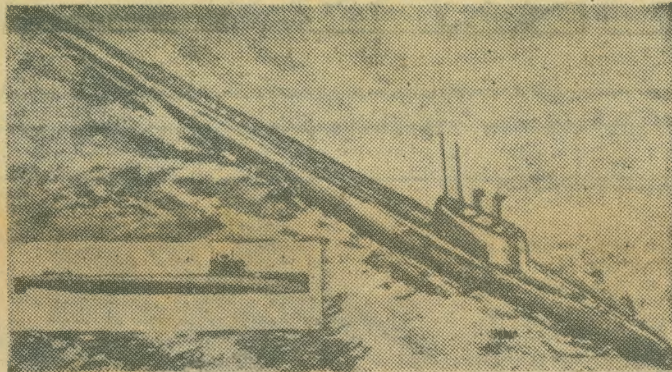
Ипак потребно је понекад узимати и пилуле витамина — у случају болести или услед промењених животних услова. Витамине је у неким случајевима потребно давати и бебама.

НОВО У САОБРАЋАЈУ

Свака земља у свету има понешто практично. Такав је случај и са Холандијом. У Амстердаму аутобуси и трамваји који иду ка станици имају позади причвршћено поштанско сандуче. На железничкој станици поштар их празни и одмах убацује писма у возове. На овај начин пошта одлази брже.

ТРГОВАЧКЕ ПОДМОРНИЦЕ НА АТОМСКИ ПОГОН

После прве америчке атомске подморнице „Наутилус" начињене су још и три друге. Данас ови цинови увелико секу мора својим прамцем брзином од 25 чворова, помоћу погонске енергије садржане у једном јајету уранијума. Прве три подморнице имале су по један реактор док последња, „Тритон", има два, али зато и две дозе уранијума.

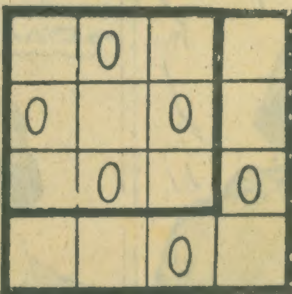
Уколико се оствари изградња трговачких подморница растојање Лондон — Токио које површином мора износи 18.000, било би преласком преко пола скраћено на свега 10.000 километара.

АНАНАС ЈЕ ПУН ВИТАМИНА

Познато је да наука о дијети препоручује поред осталог и хранљиве производе као што су уље од сунцокрета и уљане репице. Међутим, дијетални јеловник се стално употпуњује. Тако доктор Мален Бранш саветује да се узима и сок од ананаса јер он садржи: витамин Ц, витамин ПП, фосфор, гвожђе, калцијум и још неке друге корисне елементе. Сок од ананаса је користан подједнако за одојчад и малу децу, као и за омладину и одрасле.

ДЕДИНЕ ВЕШТИНЕ

О, О, О! — ШТА ЈЕ ТО?

На овој слици нацртан је један велики квадрат састављен од 16 квадратића. У њему је дебелим линијама уцртан један мало мањи квадрат, у коме има само девет квадратића. У сваки треба да упишете једно слово. Ми смо већ испунили оне где долази слово О.

Ви ћете прво испунити мањи квадрат и саставити тако три речи по три слова које могу да се читају водоравно — с лева на десно и обратно, и вертикално на обе стране.

Реч у првом реду означава једну птицу, у другом један део тела, трећа је једна течност.

Кад то учините, већ сте пола задатка свршили. Остаје вам само да додате свакој од горњих речи још по једно слово на крају десно и по једно доле у последњем реду. Тада ћете добити четири речи од по четири слова:

Прва од њих је један део тела;

друга значи: ланци;

трећа је име једне птице;

четврта једна мала животиња

И ове четири речи могу се читати са оба краја.

(Први ред: кост; у другом: оков, у трећем: соко, у четвртом твор).

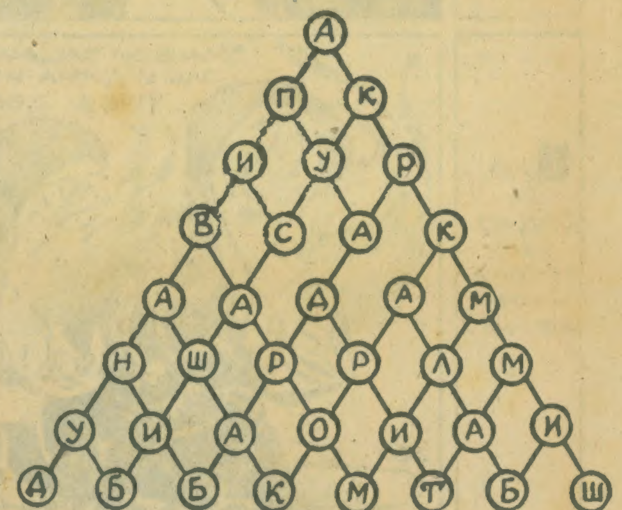
КО МОЖЕ...

На четворо пресавијене новине метните на патос тако да изгледају као кров куће. Ко може нека их подигне зубима, али да се десном руком држи за лево уво, а левом руком придржава леву ногу јер мора стајати само на десној нози.

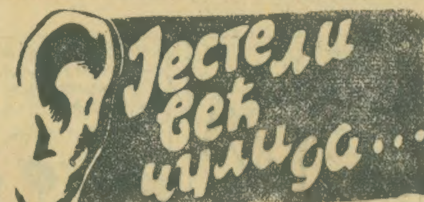
Ко може да угаси свећу?

Наравно свако. Е, ко то каже, доведите га до стола пред упаљену свећу, па му вежите очи марамицом. Онда нека учини три корака унатраг и трипут се окрене на пети, па за три корака пође напред према свећи и дуне у њу. Тада ће се уверити да не може угасити свећу, јер уз општи смех — дува тамо где она и није.

ЧАРОБНИ КРУЖИЋИ

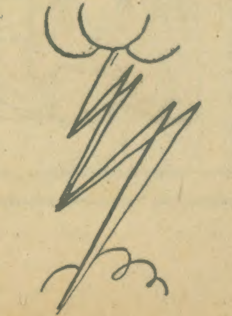

У овом троуглу има 36 кружића, а у сваком кружићу је исписано једно слово. Ако будете ишли за линијама које спајају кружиће, моћи ћете да саставите двадесет и једно име наших река и четрдесет и пет других разних именица. Покушајте.

... александриски научник Херон, који је живео у 2 веку пре наше ере, измислио је механичко позориште с глумцима-аутоматима.

..., први оклопни аутомобил појавио се још 1885 године. То је био аутомобил на парни погон, заштићен челичним оклопом. Био је веома тежак и непокретан, тако да није могао наћи неку већу примену у војсци.

... Малајци се, исто као Ескими, поздрављају додиром носева.

... први усисивач прашине начинио је, 1901 године, Хјуберт Сесил Бус. Његов први апарат био је огроман, тако да су га морала вући четири коња и служио је за чишћење улица. Четири године касније, 1905, он је усавршио свој изум и тада је почела производња малих усисивача намењених домаћинствима.

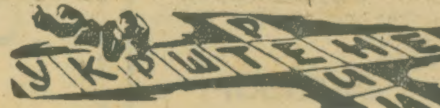
... село Мавсинрам, у Асаму, сматра се за место с нај-

више падавина на свету. Просечна годишња висина атмосферских талога износи око 17 метара.

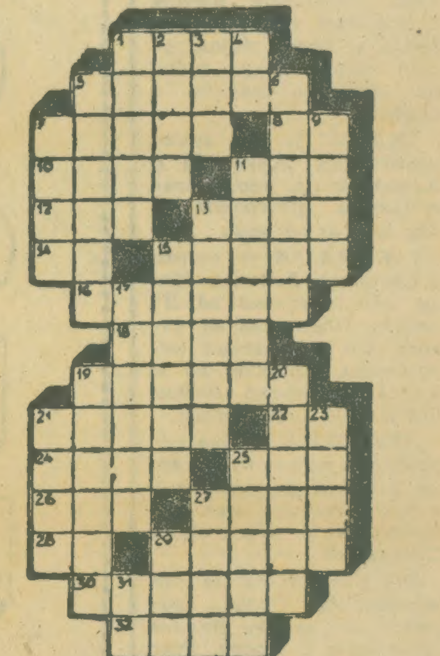
... према наводима грчког писца Паусанија (2 век наше ере) на острву Таосу суђено је једној статуи која је при паду убила човека. Суд је донео пресуду да се статуа баци у море.

... први фотографски снимак муње начинио је 2 септембра 1882 године Вилијам Ценингс, сликар-аматер.

Водоравно: 1) Наполеонов маршал; 5) енглески романописац (Оливер Твист); 7) наш шахист; 8) коњ; 10) имања која су германски краљеви давали својим ратницима; 11) прва позната немачка песникиња; 12) женско име; 13) горак; 14) скраћеница за народни одбор; 15) птица из породице врана; 16) врста папрати; 18) женско име; 19) суд састављен од грађана; 21) савремени француски филозоф и књижевник; 22) злато (фран.); 24) река у Бугарској; 25) часови; 26) спортски реквизит; 27) површина с које се вода слива у неку реку или море; 28) два самогласника; 29) индиски новац (множ.); 30) намесник; 32) планински венац у Индији.

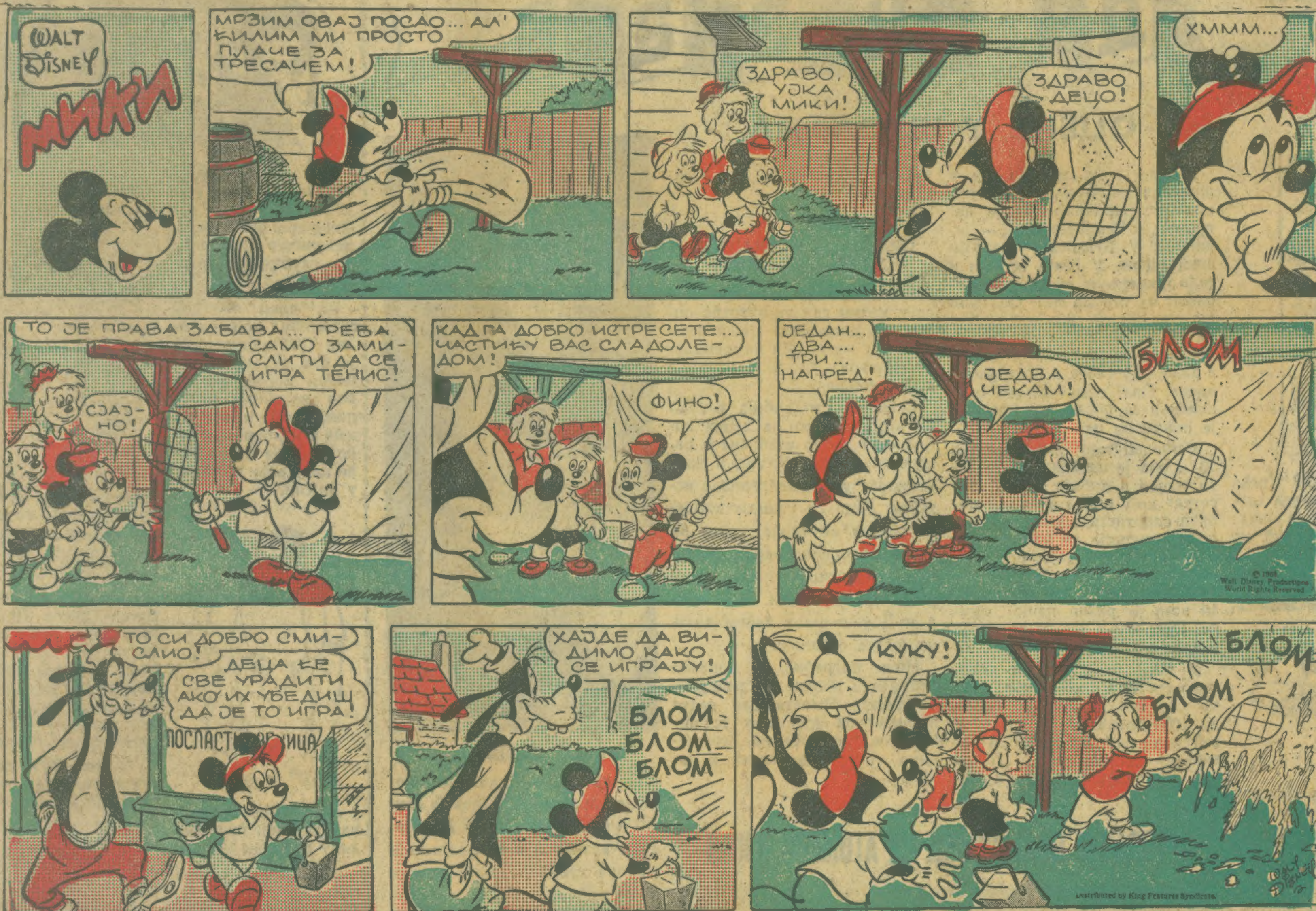
Усправно: 1) холандски природњак који је на Јави открио остатке мајмуно-човека; 2) становник старе Халдеје; 3) римски намесник на Сицилији из првог века пре нове ере; 4) скраћеница за Уједињене нације; 5) енглески научник по чијем је имену слепило за боје добило научни назив; 6) планински предео у Алпима; 7) наш једриличар; 9) наша река; 11) врста жалбе на судску пресуду; 13) говорник; 15) музички интервал; 16) једновремено сазвучје неколико тонова (множ.); 19) марка наливпера; 20) пређашње свршено време; 21) германски народ; 23) војна парада; 25) коњаници; 27) болест разних жита; 29) некадашња турска титула; 31) два слова

РЕШЕЊЕ ИЗ ПРОШЛОГ БРОЈА

Водоравно: 1) аг; 3) ахат; 5) пленум; 7) „Лоенгрин"; 9) инч; 10) ара; 11) мо; 12) си; 14) од; 15) Селвин; 18) пакт; 19) Реноар; 21) ко; 22) ав; 23) ар; 25) обе; 27) аја; 28) Дортмунд; 31) токата; 32) ласо; 33) чт.

Усправно: 1) Ахен; 2) Ганг; 3) Алеч; 4) тура; 5) понос; 6) Мирон; 7) Лим; 8) над; 12) слана; 13) Ивков; 16) епе; 17) Ита; 19) Робот; 20) Рајна; 21) код; 24) „Рад"; 26) Ерол; 27) ауто; 29) ткач; 30) маст.

САМО КАД СУ КАФАНЕ ЗАТВОРЕНЕ

Пери Ждери није било нешто добро па Попај позвао лекара. Лекар пре

гледа болесника, и док га је Попај испраћао запита:

— Да ли се ваш пријатељ Пера жали на жеђ?

— Само кад су све кафане затворене.

ИМАЈУ ДРУГИ АКО ОН НЕМА

Паја дошао да обиђе свога пријатеља, који већ неколико дана лежи у болници.

— Шта је то с тобом? Шта се десило?

— Ништа нарочито. Претерано велика брзина аутомобила.

— Али... па ти и немаш уопште аутомобил!

— Немам ја, али зато имају други...

ПИТАЊА И ОДГОВОРИ

Шта је гваш?
Ко је био Дидим?
Шта је Јан Мајен?
Ко је био Кекавмен?
Где се налази Ирско Море?

ОДГОВОР:

ГВАШ *је сликарска техника, слична акварелу, а настала је средином 18 века. Приликом израде слике боје се мешају с водом и белом бојом, услед чега колорит добива ванредну лакоћу и нежност.*

ДИДИМ *је био грчки граматичар. Живео је у Александрији као савременик Цицеронов (I век пре наше ере).*

ЈАН МАЈЕН *је острво у Северном Леденом Мору, североисточно од Исланда. Површина му износи 370 квадратних километара. Природа му је махом планинска. Највиши врх је 2.337 метара.*

КЕКАВМЕН *је био византиски писац из 11 века у чијим упутствима о војној вештини има података и о балканским Словенима.*

ИРСКО МОРЕ *је део Атлантског Океана, налази се између Велике Британије и Ирске. Дуго је око 320 а широко око 230 километара. Највећа му је дубина 272 метра. Обале су му веома разуђене.*

БАШЧЕЛИК

Одговорни уредник Стојиљко Стојиљковић, Београд, Македонска 31 — Издаје и штампа „Политика" штампарско-издавачко предузеће Београд Македонска 31. — Тек рач број 101-707/1-82. Поштански фах 124. — Претплата за нашу земљу: годишња 900. полугодишња 450: за иностранство: годишња 1.200 полугодишња 600 динара. — Рукописи се не враћају.